

Natuurtoets

Gebiedsontwikkeling Alldjip

Toetsing Wet natuurbescherming en NNN

projectnummer 0465363.100
definitief revisie 00
10 februari 2023

Natuurtoets

Gebiedsontwikkeling Alldjip

Toetsing Wet natuurbescherming en NNN

projectnummer 0465363.100

definitief revisie 1.0
10 februari 2023

Auteur

Opdrachtgever

Provincie Fryslân
Tweebaksmarkt 52
8911 KZ LEEUWARDEN

Antea Group is aangesloten bij het
Netwerk Groene Bureaus

De informatie in voorliggende rapportage is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

datum vrijgave	beschrijving revisie 00	gecontroleerd	vrijgave
10-02-2023	definitief		

Inhoudsopgave

Blz.

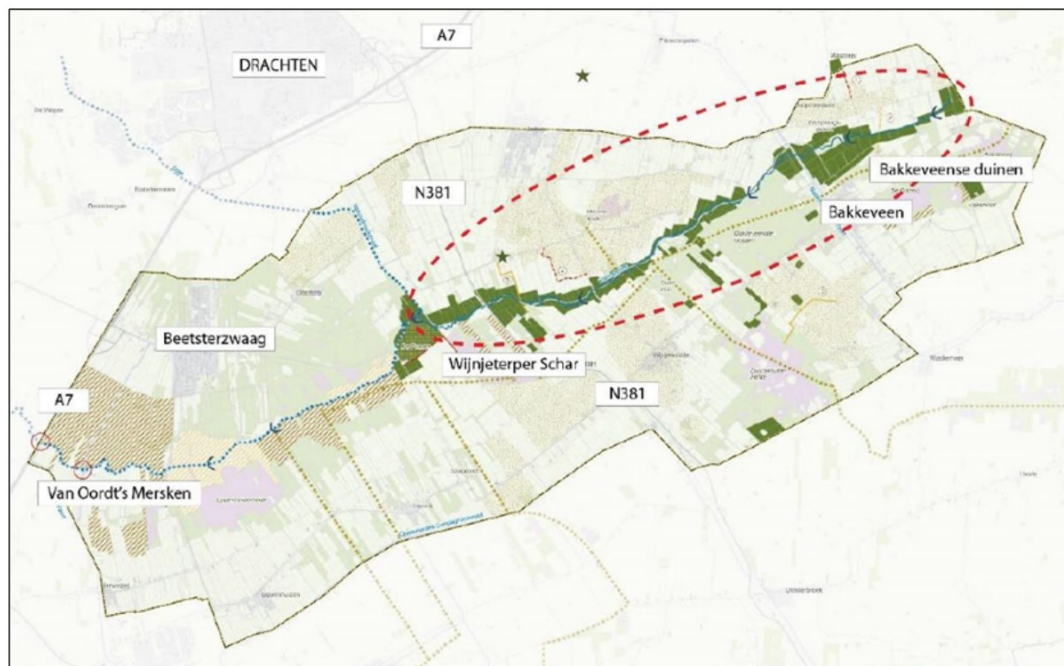
1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Projectvoornemen	2
1.3	Doel en onderzoeksvragen	8
1.4	Leeswijzer	8
2	Wettelijk kader Wet natuurbescherming	9
2.1	Algemeen	9
2.2	Soortbescherming	9
2.3	Gebiedsbescherming	10
2.3.1	Natura 2000	10
2.3.2	Natuurnetwerk Nederland	11
2.3.3	Natuur buiten NNN	11
2.3.4	Weidevogelkansgebieden en weidevogelparels	12
2.3.5	Ganzenfoerageergebied	12
2.3.6	Bescherming van houtopstanden	12
2.3.7	Rode Lijst	13
2.4	Procedure	13
3	Methodiek	14
3.1	Algemeen	14
3.2	Bureauonderzoek	14
3.3	Terreinbezoek	15
3.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	15
4	Beschrijving huidige situatie	16
4.1	Gebiedsbeschrijving	16
4.2	Beschermde soorten	17
4.2.1	Resultaten bureauonderzoek	17
4.2.2	Resultaten terreinbezoek - ecologische bevindingen	19
4.2.3	Samenvatting beschermde soorten	24
4.3	Rode lijst soorten	25
4.4	Beschermde gebieden	26
4.5	Bescherming van houtopstanden	28
5	Toetsing	29
5.1	Effectbepaling project	29
5.2	Effecten effect op beschermde soorten	29
5.2.1	Vogels	29
5.2.2	Zoogdieren	31
5.2.3	Reptielen	35
5.2.4	Dagvlinders	35

5.3	Effecten op rode lijst soorten	36
5.4	Effecten op beschermde gebieden	36
5.4.1	Effecten op Natura 2000-gebieden	36
5.4.2	Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)	36
5.5	Bescherming van houtopstanden	37
6	Bronnen	38

Bijlage 1: Wettelijk kader - Wet natuurbescherming soortbescherming

Conclusies en advies

De initiatiefnemer is voornemens 350 hectare natuur te realiseren. De herinrichting behelst voornamelijk agrarisch gebied rondom de midden en bovenloop van het Koningsdiep. De percelen zijn al begrensd als natuur binnen het Natuurnetwerk Nederland (in Friesland vaak nog als Ecologische Hoofdstructuur aangemerkt), voornamelijk met beheertype N00.01 Nog om te vormen naar natuur. Een kleine deel van de werkzaamheden vindt plaats in bestaande natuurgebieden. Dit betreft voornamelijk het herstellen van oude meanders.

Globale ligging van het plangebied (rood omlijnd).

Het plan kan worden uitgevoerd indien de werkzaamheden niet in strijd zijn met de Wet natuurbescherming en het beleid van het Natuurnetwerk Nederland. Daarom is inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en beschermde gebieden binnen de invloedssfeer van het plangebied en de effecten hierop¹. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In dit hoofdstuk is het advies gegeven dat voortkomt uit de conclusies van de uitgevoerde Natuurtoets. Tevens is aangegeven of volgens de Nederlandse wetgeving vervolgstappen aan de orde zijn.

Conclusies: Beschermde gebieden

Natura 2000

Uit de bureaustudie blijkt dat direct grenzend aan het plangebied Natura 2000-gebied Wijnjeterper Schar ligt. Op iets grotere afstand ligt het Natura 2000-gebied Bakkeveense Duinen. Vanwege de ligging van het plangebied ten opzichte van de Natura 2000-gebieden dient nagegaan te worden of significante gevolgen bij voorbaat uit kunnen worden gesloten in een zogenaamde voortoets.

¹ Dit betreft met name de negatieve effecten. De positieve effecten van de gebiedsontwikkeling worden in het MER beschreven.

Een Aerius-berekening moet duidelijkheid verschaffen over het stikstofeffect tijdens de uitvoering. Afhankelijk van de uitkomsten van de berekening kunnen eventueel noodzakelijke vervolgstappen worden bepaald. Zonder Aerius-berekening kan niet met zekerheid gesteld worden of stikstofdepositie de uitvoering van het plan al dan niet belemmert.

NNN

Er is met betrekking tot de meeste percelen van directe aantasting van de NNN echter geen sprake. De gronden hebben overwegend het beheertype N00.01 Nog om te vormen naar natuur en N12.02 Kruiden- en faunarijkgasland. N00.01 moet nog omgevormd worden van agrarisch naar natuur en de inrichting komt beheertype N12.02 ten goede.

De ontwikkeling in het plangebied heeft als doel het NNN verder te ontwikkelen. Vanuit dit oogpunt zijn er voor het NNN naar verwachting geen belemmeringen, wel is er mogelijk een herbegrenzing van beheertypen noodzakelijk. Een aantal voorgestelde meanders komt echter in bestaande natuurgebieden te liggen met beheertypen N10.02 Vochtig hooiland en N15.02 Dennen-, eiken, en beukenbos. Mogelijk leidt vernatting ertoe dat sommige actueel aanwezige beheertypen bijgesteld moeten worden. Het advies is om hierover in overleg te treden met het bevoegd gezag de provincie Fryslân. Zie ook Tabel 1.

Tabel 1. Overzicht conclusies en vervolgstappen gebiedsbescherming.

	Natura 2000	NNN
Aanwezig binnen de invloedssfeer?	Ja	Ja
Effecten?	Mogelijk	Ja
Vereiste vervolgstappen aan de orde?	Aerius-berekening, uitwerking voortoets	Afstemming bevoegd gezag
Is het project uitvoerbaar in het kader van de gebiedsbescherming?	Nader te bepalen, onder andere afhankelijk van uitkomsten voortoets	Ja

Conclusies: Beschermd soorten

Uit de bureaustudie in combinatie met het terreinbezoek is gebleken dat (leefgebied van) de volgende in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) beschermde soorten aanwezig zijn en/of mogelijk verwacht worden in het plangebied:

- *Vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest (mogelijk nestplaatsen);*
- *Algemene broedvogels (zeer waarschijnlijk nestplaatsen);*
- *Vleermuizen (mogelijk verblijfplaatsen en vliegroutes);*
- *Boommarter en eekhoorn (mogelijk beschermde nesten);*
- *Otter (mogelijk verblijfplaatsen);*
- *Waterspitsmuis (mogelijk essentieel leefgebied);*
- *Hazelworm en ringslang (mogelijk migrerende dieren);*
- *Aardbeivlinder en grote weerschijnvlinder (mogelijk essentieel leefgebied).*

In Tabel 2 is aangegeven welke gevolgen de aanwezigheid van (het leefgebied van) deze soorten heeft voor het voorliggende project. Aangegeven is of een nader onderzoek nodig is, of er sprake is van een overtreding van de Wet Natuurbescherming, of dit middels maatregelen voorkomen kan worden en of bij de uitvoering van het project een Wnb-ontheffing nodig is. In Hoofdstuk 5 van deze Natuurtoets staat de onderbouwing voor de gegeven conclusies.

Tabel 2. Overzicht conclusies en vervolgstappen soortbescherming.

Soort (groep)	Essentieel leefgebied in plangebied?	Nader onderzoek nodig?	Is er sprake van een overtreding?	Ontheffing Wnb noodzakelijk	Vervolgstappen
Vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest	Mogelijk, in bospercelen of losse bomen	<i>Ja</i>	<i>Nee, mits nemen mitigerende maatregelen</i>	<i>Mogelijk</i>	<i>Nader onderzoek</i>
Algemene broedvogels	Ja, waarschijnlijk en dan voornamelijk in de oevers van watergangen en bosschages	<i>N.v.t.</i>	<i>Nee, mits werken buiten broedseizoen en anders mitigerende maatregelen</i>	<i>N.v.t.</i>	<i>Niet wanneer gewerkt wordt buiten broedseizoen</i>
Vleermuizen	Mogelijk verblijfplaatsen in bomen of vliegroute boven/langs het Koningsdiep	<i>Ja</i>	<i>Nee, mits nemen mitigerende maatregelen</i>	<i>Mogelijk</i>	<i>Nader onderzoek</i>
Boommarter	Mogelijk, in de bospercelen	<i>Ja</i>	<i>Nee, mits nemen mitigerende maatregelen</i>	<i>Mogelijk</i>	<i>Nader onderzoek</i>
Das	Ja, in de bospercelen	<i>Ja</i>	<i>Nee, mits nemen mitigerende maatregelen</i>	<i>Mogelijk</i>	<i>Opstellen Ecologisch Werk Protocol (EWP)</i>
Eekhoorn	Mogelijk, in de bospercelen	<i>Ja</i>	<i>Nee, mits nemen mitigerende maatregelen</i>	<i>Mogelijk</i>	<i>Nader onderzoek</i>
Otter	Mogelijk, in de oevers van het Koningsdiep	<i>Ja</i>	<i>Nee, mits nemen mitigerende maatregelen</i>	<i>Mogelijk</i>	<i>Nader onderzoek</i>
Waterspitsmuis	Mogelijk, in de oevers van het Koningsdiep	<i>Ja</i>	<i>Nee, mits nemen mitigerende maatregelen</i>	<i>Mogelijk</i>	<i>Nader onderzoek</i>

Soort (groep)	Essentieel leefgebied in plangebied?	Nader onderzoek nodig?	Is er sprake van een overtreding?	Ontheffing Wnb noodzakelijk	Vervolgstappen
Hazelworm en ringslang	Nee, mogelijk wel migrerende dieren in het plangebied.	Nee	Nee, mits nemen mitigerende maatregelen	Nee	Opstellen EWP
Aardbeivlinder en grote weerschijnvlinder	Mogelijk, in de natuurterreinen ter hoogte van de potentieel te realiseren meanders	Ja	Nee, mits nemen mitigerende maatregelen	Mogelijk	Nader onderzoek

*Afhankelijk van het nader onderzoek bij de verschillende soorten kan een ecologisch werkprotocol (EWP) en Wnb-ontheffing nodig zijn.

Conclusies: Beschermde houtopstanden

Voor de kap van de houtopstanden geldt een meldings- en herplantplicht. De Gedeputeerde staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen. In het tekstkader in Bijlage 1 staat het wetsartikel uitgeschreven. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. De initiatiefnemer/uitvoerder is verantwoordelijk voor een adequate naleving van de algemene zorgplicht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gebiedsinrichting Alddjip

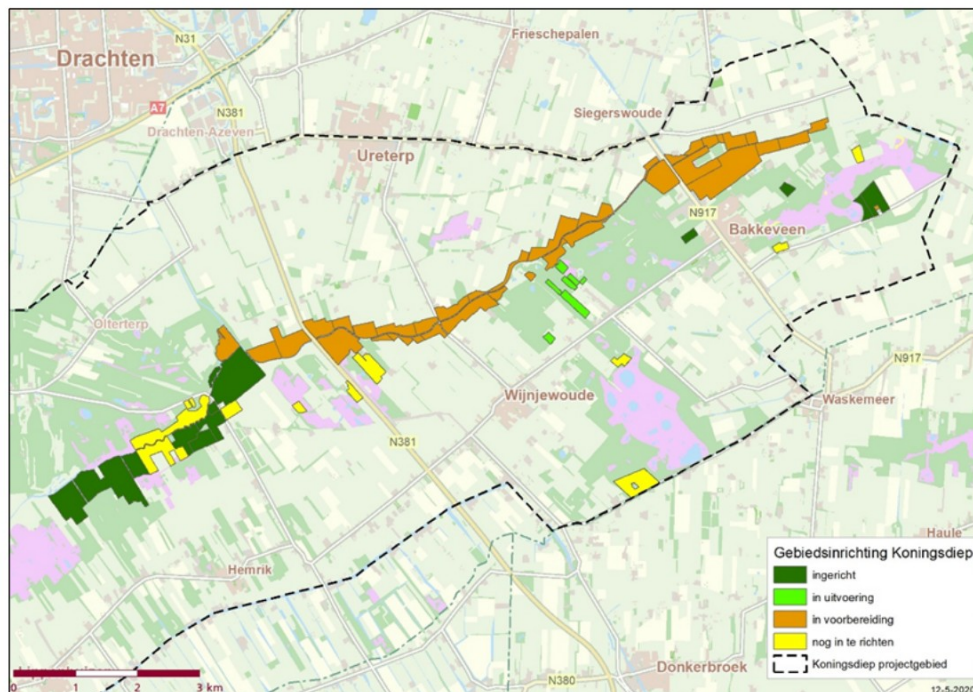
De provincie Fryslân werkt samen met de gebiedscommissie Koningsdiep, Wetterskip Fryslân, gemeente Opsterland, landbouw- en natuurorganisaties, grondeigenaren en bewoners aan de plannen voor de gebiedsinrichting Alddjip. Het plangebied ligt rondom de beek Alddjip. Deze beek is in de omgeving ook wel bekend als Koningsdiep, Keningsdjip of Boarn.

WILG-plan met daaraan gekoppeld een MER

Er wordt één ruimtelijk ontwerp van het beekdal gemaakt die wordt uitgewerkt in een inrichtingsplan als bedoeld in de Wet inrichting landelijk gebied (de WILG). Het inrichtingsplan wordt aangeduid als een WILG-plan. Omdat het WILG-plan kaderstellend is voor verschillende m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten is het doorlopen van een procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) verplicht.

Doelen en opgaven

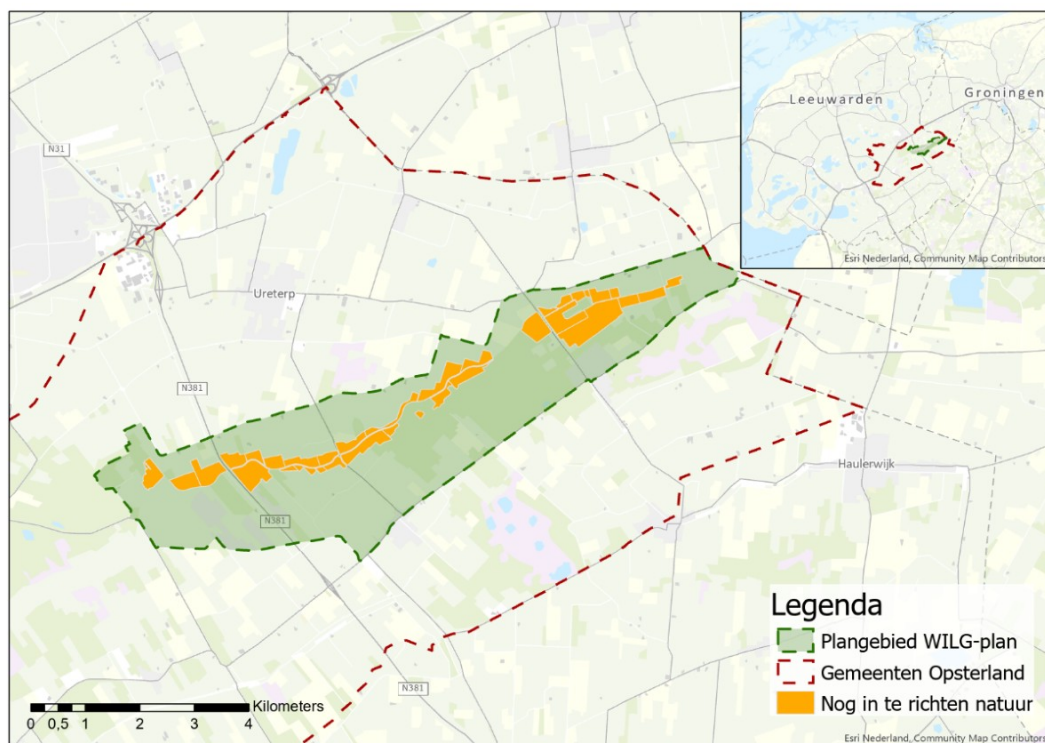
Het voorliggende plan heeft betrekking op de gebiedsinrichting van 350 hectares begrensde NNN-grond rondom de midden- en bovenloop van het Alddjip, het oranje gebied op figuur 1.1. Naast de realisatie van 350 hectare nieuwe natuur (NNN) langs de midden- en bovenloop van het Alddjip wordt met de herinrichting van deze beek ook invulling gegeven aan de waterdoelen Kaderrichtlijn Water (KRW) met ruimte voor waterberging (Waterbeheer 21^e eeuw, Wb21).

Figuur 1.1. Ligging van de in te richten natuurgebieden (in oranje). Bron: Provincie Fryslân.

Plangebied WILG-plan

Hoewel de maatregelen grotendeels binnen de nog in te richten natuurgebieden worden uitgevoerd, zijn er mogelijk wel uitstralingseffecten, bijvoorbeeld door veranderingen in grond- en oppervlaktewaterstanden, buiten het NNN te verwachten. Aangezien het uitgangspunt is dat er door de herinrichting van het beekdal geen onevenredige nadelige gevolgen voor de gebruiksfuncties in de omgeving mogen ontstaan, moeten er mogelijk ook maatregelen buiten NNN-gebied getroffen worden om effecten te voorkomen. Te denken valt bijvoorbeeld aan het ophogen van landbouwgrond. Ook voor de doelen en opgaven voor (KRW) en (Wb21) kan het zinvol zijn om binnen dit ruimere plangebied op zoek te gaan naar kansrijke alternatieven en maatregelen. Daarom is de begrenzing van het plangebied (groene gebied figuur 1-2) groter dan alleen de begrenzing van de nog in te richten natuurgebieden (oranje gebieden figuur 1.1 en figuur 1.2).

Figuur 1.2: Plangebied midden- en bovenloop Alldjip.

1.2 Doel natuurtoets

Bij ruimtelijke ingrepen moet rekening worden gehouden met beschermde planten- en diersoorten en met beschermde gebieden. Er dient onderzocht te worden of de geplande ingrepen effect hebben op beschermde soorten of beschermde gebieden (Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland). Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de Natuurtoets beschreven.

Zoals reeds aangegeven dient voor het WILG-plan een milieueffectrapport (MER) te worden opgesteld. Onderhavige natuurtoets dient als input voor het MER.

1.3 Planvoornemen

De initiatiefnemer is voornemens 350 hectare natuur te realiseren. De herinrichting behelst voornamelijk agrarisch gebied rondom de midden en bovenloop van het Alldjip. De percelen zijn al begrensd als natuur binnen het Natuurnetwerk Nederland (in Friesland vaak nog als Ecologische Hoofdstructuur aangemerkt), voornamelijk met beheertype N00.01 Nog om te vormen naar natuur. Een kleine deel van de werkzaamheden vindt mogelijk plaats in bestaande natuurgebieden. Dit betreft dan voornamelijk het herstellen van oude meanders.

Streefbeeld

Bij de beschrijving van het streefbeeld is het plangebied opgesplitst in drie deelgebieden:

- bovenstrooms stuw Beakendyk
- stuwwak Mouneleane
- stuwwak Heidehuizen

Bovenstrooms stuw Beakendyk

In de voorgestelde inrichting van het gebied bovenstrooms van de stuw Beakendyk wordt aan beide kanten van de Bakkefeansterfeart een moerasachtig gebied aangelegd met een indicatieve winterwaterstand van max 2,75 m+NAP. De bestaande loop aan de westkant van de Bakkefeansterfeart en de bestaande duiker onder de vaart blijven bestaan voor de afwatering van het landbouwgebied.

Figuur 1.3 Impressie van maatregelen ten oosten van Bakkefeansterfeart (winterbeeld)

De lage delen in het nieuwe natuurgebied aan de westkant van de Bakkefeansterfeart, worden met het oog op de bergingsfunctie 30 tot 40 cm afgegraven, waarbij een klein deel permanent water zal zijn. Ten oosten van de Bakkefeansterfeart wordt een slenkachtige structuur aangelegd. De beide gebieden zijn met elkaar verbonden met een onderleider onder de Bakkefeansterfeart en voeren af via een oude loop van het Alldjip, die nog door het bos loopt (die nu nog niet aangetakt is). Deze bosloop watert middels een “knijpstuw” af en is met een bekkenpassage (vispassage) verbonden met benedenstroomse deel Alldjip van de stuw “Beakendyk”. De vrijgekomen grond uit het westelijke bergingsgebied kan deels verwerkt worden in een kadeprofiel langs de bestaande loop en deels opgebracht op de hogere terreindelen. Om te voorkomen, dat de waterstanden in

het bergingsgebied te hoog oplopen wordt een noodstuw/ of noodoverloop gerealiseerd richting de te handhaven loop aan de westkant² van de Bakkefeansterfeart.

Stuwvak Mouneleane

De lage delen van het beekdal worden circa. 20 tot 30 cm verlaagd, naar een niveau van circa 1,70-1,80 m + NAP, waarbij voor een vloeiende overgangen met de onvergraven hogere gronden wordt gezorgd. De lage gronden in het beekdal krijgen zomers een drooglegging van circa 20 tot 30 cm en staan gedurende de winter meestentijd (net) onder water. Gemiddeld is de waterstand in de winter ca 1,80 m + NAP en in de zomer ca 1,60 m + NAP. In een zeer extreme situatie kan de waterstand tot ca 2,30 m + NAP stijgen.

Rond de stuw Mouneleane komt een vrij stromende “bypass” inclusief vispassage te liggen als een smalle en ondiepe nieuwe beekloop. Over een traject van circa 1,2 kilometer wordt het hoogteverschil tussen het peilvak Mouneleane en het peilvak Heidehuizen overbrugd. Het profiel en de bodemhoogte is zodanig, dat zomers in het peilvak Mouneleane een waterstand van ca. 1,50 m + NAP is. De huidige stuw Mouneleane blijft bestaan, maar gaat pas bij een waterstand van 1,65 m + NAP afvoeren. Bij lagere waterstanden verloop de afvoer via de bypass.

Figuur 1.4 Impressie van maatregelen stuwvak Mouneleane

Stuwvak Heidehuizen

De lage delen van het beekdal worden circa 20-30 centimeter verlaagd naar een niveau van circa 1.10 m + NAP. Delen van het beekdal die (ongeveer) al deze maaiveldhoogte hebben worden niet verlaagd. Drie varianten zijn hier van belang:

- Variant A1 (zie Figuur 1.5): de huidige loop wordt vervangen door een meanderende loop met een kleiner profiel. Bij hogere afvoeren treden daarbij vooral in de het bovenstroomse gedeelte van het peilvak hogere waterstanden en inundatie van de nieuwe natuur in het beekdal op. Bij lagere afvoeren heeft het beekdal een drooglegging van ca. 50 cm. Graslandbeheer is in dit alternatief goed mogelijk. De gemiddelde waterstand in de winter benedenstrooms van stuw Mouneleane is 100 cm + NAP en bij

² In de doorgerekende variant bevindt zich deze noodstuw aan de oostkant van de Bakkefeansterfeart. Mogelijk dat met het oog op de levensduur van de bestaande onderleider zal worden gekozen voor een noodoverlaat aan de westkant van de Bakkefeansterfeart

stuw Heidehuizen 70 cm NAP. In de zomer is het verschil in waterstand onder en boven in het peilvak geringer. De gemiddelde waterstand in de zomer benedenstrooms van stuw Mouneleane is ca. 70 cm + NAP en bij stuw Heidehuizen 65 cm NAP.

- Variant A2³ (zie Figuur 1.6): de huidige loop blijft bestaan, maar krijgt een 25 cm hogere waterstand⁴. De waterstanden variëren gedurende het jaar tussen de 80 cm en 100 cm + NAP. In de winter staat de waterstand daarmee ongeveer gelijk aan het maaiveld van de aangrenzende nieuwe natuur. Bij lagere afvoeren krijgen de gronden in het beekdal een drooglegging van 20-30 cm. De optredende waterstandsverschillen binnen het peilvak zijn kleiner dan in variant A1.
- Variant A3 waarin de huidige beekloop wordt behouden met toepassing van de inrichtingsprincipes “building with nature”. Deze variant is niet schetsmatig uitgewerkt. Bij de inrichtingsprincipes van “building with nature” wordt in dit kader gedacht aan extensivering van beheer en onderhoud zoals bijvoorbeeld stroombaan maaien. Dit komt ten goede aan de ecologische waterkwaliteit. Maar hierdoor zal ook meer begroeiing in de beek komen en waarschijnlijk zal dit ook plaatselijk meer stroming geven maar ook meer opstuwing veroorzaken met als gevolg hogere waterpeilen in de nazomer periode (principe is dan ook min of meer vergelijkbaar met variant A1). Door verlaging van de beekdal flanken is ruimte gecreëerd om grote peilfluctuaties te niet te doen. Daarnaast kan door sturing van de direct benedenstrooms gelegen stuwen Heidehuizen en Sweachsterwei te grote peilschommelingen worden voorkomen.

Figuur 1.5 Impressie van maatregelen stuwvak Heidehuizen (variant A1)

³ In de doorrekening van deze variant ontstaan lagere waterstanden in de zomer, vanwege de te laag afgestelde drempelhoogte bij de inlaat naar de Poasen.

⁴ Stuwpeil 80 cm + NAP met een vaste stuw bij Heidehuizen.

Figuur 1.6 Impressie van maatregelen stuwvak Heidehuizen (variant A2)

Te onderzoeken alternatieven in het MER

Het toetsen en beoordelen van alternatieven staat centraal in dit MER. Besloten is om in een drietal stappen toe te werken naar het voorkeursalternatief voor de gebiedsontwikkeling Alldjip, namelijk:

- **Stap 1:** Uitwerken van de potenties in het stroomgebied van het Alldjip, zonder rekening te houden met de randvoorwaarden voor andere gebruiksfuncties
- **Stap 2:** Uitwerken alternatieven binnen het plangebied van het WILG-plan, rekening houdend met de randvoorwaarden;
- **Stap 3:** Uitwerken van het voorkeursalternatief binnen het plangebied van het WILG-plan, rekening houdend met de randvoorwaarden.

Stap 1: Inzichtscenario's voor de potenties in het stroomgebied

In het kader van het MER worden als eerste stap de potenties in het stroomgebied op basis van twee inzichtscenario's verkend:

- een gestuurd systeem;
- een ongestuurd (natuurlijk) systeem.

In onderstaande tabel zijn de maatregelen per inzichtscenario weergegeven die worden toegepast in de NNN-gebieden binnen het stroomgebied van de boven en middenloop van het Alldjip.

Tabel 1.1 Uitgangspunten gestuurd en ongestuurd (natuurlijk) systeem.

	Gestuurd systeem	Natuurlijk systeem
Dempen Alldijp	Nee	Ja
Waterpeil verhogen	Ja	Nee
Dempen watergangen en greppels	Ja, tenzij stromend	Ja, tenzij stromend
Naaldhout verwijderen	Ja, ook op de flanken	Ja, ook op de flanken
Gradiënten herstellen	Ja, ook op de flanken	Ja, ook op de flanken
Uitmijnen / toplaag verwijderen	Ja, ook op de flanken	Ja, ook op de flanken
Randenbeheer	Waar relevant	Waar relevant
Natschraalland langs beek	Ja	Nee
Broekbos langs beek	Nee	Ja
Gestuurde waterberging	Ja	Nee
Natuurlijke waterberging	Nee	Ja

Daarnaast is een aantal maatregelen benoemd dat voor bepaalde doelen, ongeacht of het een gestuurd of ongestuurd systeem betreft, altijd gunstig is en voor andere doelen in ieder geval niet ongunstig is. Dit zijn zogenaamde no-regret maatregelen zoals;

- Hermeandering waarbij de gegraven beekloop deels wordt gedempt en oude meanders hersteld;
- Verschralen/afgraven van bodems;
- Versterken van gradiënten;
- Optimaliseren van (dynamische) grond- en oppervlaktewaterstanden (resulteert in zowel hogere als lagere waterstanden);
- Opheffen barrières/verbeteren verbindingen.

De keuze in een gestuurd of ongestuurd systeem en de vervolgstappen 2 en 3 dienen nog plaats te vinden.

1.4 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van voorliggende Natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de beschermde soorten en beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland) en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing/vergunning noodzakelijk is. Om hiertoe te komen worden onder andere de volgende vragen beantwoord:

- Welke in het kader van de Wnb beschermde soorten (en/of vaste rust- en verblijfplaatsen) komen voor in het beïnvloedingsgebied van de voorgenomen activiteit? Vinden er als gevolg van de ontwikkeling effecten plaats op deze soorten en worden daarbij verbodsbepalingen overtreden? Is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen en welke zijn dit? Dient in het kader van de Wnb een ontheffing aangevraagd te worden?
- Komen in de beïnvloedingszone van het plangebied beschermde natuurgebieden voor? Zo ja, welke zijn dit en wat zijn de gevolgen hierop? Dienen vervolgstappen in de vorm van een uitwerking- of een compensatieplan opgesteld te worden?

Op bovenstaande vragen wordt in hoofdstuk 4 en 5 een antwoord gegeven (zie ook de leeswijzer).

1.5 Leeswijzer

De Natuurtoets is als volgt opgebouwd:

- De natuurtoets begint met de belangrijkste conclusies gedestilleerd uit de resultaten van voorliggende natuurtoets;
- Hoofdstuk 1 geeft de aanleiding van de natuurtoets en het planvoornemen;
- Hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de methodiek van de Natuurtoets;
- Hoofdstuk 4 beschrijft het gebied en gaat in op de ecologische waarden en de beschermde soorten en gebieden in (de omgeving) van het plangebied;
- Hoofdstuk 5 toetst de activiteiten aan de natuurwetgeving en het NNN.

2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming ([paragraaf 2.2](#)) en de gebiedsbescherming ([paragraaf 2.3](#)) relevant voor voorliggende Natuurtoets. In [paragraaf 2.4](#) wordt de vervolgpcedure aangegeven bij een overtreding van verbodsbepalingen.

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wnb, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Het betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen).

Per paragraaf worden tevens de beleidsregels van de provincie aangeduid die specifiek voor deze provincie (en derhalve voor voorliggend voornemen) van toepassing kunnen zijn.

2.2 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving. Bij voorliggende toetsing wordt tevens beoordeeld of soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 5) aanwezig zijn in het plangebied.

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt (zie artikel 3.1 in tekstkader in de bijlage).

Indien bij het voornemen het overtreden van verbodsbepalingen in artikel 3.1 niet kan worden uitgesloten, kan onder bepaalde voorwaarden gewerkt worden conform een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het aanvragen van een ontheffing bij de provincie, waarin het voornemen plaatsvindt, noodzakelijk. De grond waarop een ontheffing kan worden verleend, verschilt per categorie.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.

Indien bij het voornemen het overtreden van verbodsbepalingen in artikel 3.5 niet kan worden uitgesloten, kan onder bepaalde voorwaarden gewerkt worden conform een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het aanvragen van een ontheffing bij de provincie, waarin het voornemen plaatsvindt, noodzakelijk. De grond waarop een ontheffing kan worden verleend, verschilt per categorie.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in artikel 3.10, bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage tabel B(1 en 2) en C van voorliggende rapportage. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Indien bij het voornemen het overtreden van verbodsbepalingen in artikel 3.10 niet kan worden uitgesloten, kan onder bepaalde voorwaarden gewerkt worden conform een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het aanvragen van een ontheffing bij de provincie, waarin het voornemen plaatsvindt, noodzakelijk. De grond waarop een ontheffing kan worden verleend, verschilt per categorie. Het voorgaande geldt echter niet indien de soorten zijn vrijgesteld door het bevoegd gezag.

Bij voorliggende toetsing is de provincie Friesland bevoegd gezag. In aanvulling op de landelijk vrijgestelde soorten van artikel 3.10 onderdeel A (zie Regeling Natuurbescherming, [Bijlage 13](#)) is in de provincie Friesland ook de steenmarter vrijgesteld. In de provincie geldt voor deze en de overige landelijk vrijgestelde soorten, een vrijstelling. Voor deze soorten geldt enkel de zorgplicht.

2.3 Gebiedsbescherming

2.3.1 Natura 2000

Natura 2000-gebieden zijn natuurgebieden van groot internationaal belang. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Europese Habitat- en/of Vogelrichtlijn. Voor de gebieden en de daarbij aangewezen soorten en habitattypen zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Een activiteit mag niet leiden tot significant negatieve effecten op deze doelen of tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken. Indien op voorhand significante effecten niet uitgesloten kunnen worden dient een Passende beoordeling opgesteld te worden.

2.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is een stelsel van ecologisch hoogwaardige natuurgebieden. NNN is onderdeel van de actieve soortbescherming uit de Wet natuurbescherming; bedreigde diersoorten en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen. Om dit te realiseren is in de Wnb art. 1.12, lid 2 vastgelegd dat de provincies zorgen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, landelijk genaamd Natuurnetwerk Nederland. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het Natuurnetwerk Nederland. Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

In artikel 2.35 tot en met artikel 2.46 (Omgevingsverordening Fryslân 2022, statenvoorstel 1-2-2022) staan regels opgenomen die de bescherming van de NNN in de provincie Fryslân waarborgen. Voor de natuurgebieden die behoren tot de NNN geldt het 'nee, tenzij'-principe (artikel 2.39/artikel 2.42/artikel 2.43). Het 'nee, tenzij'-principe betekent dat nieuwe plannen en projecten niet zijn toegestaan als die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden, of die kunnen leiden tot een vermindering van de kwaliteit, de oppervlakte of de samenhang tussen gebieden die deel uitmaken van het natuurnetwerk Nederland, tenzij daarmee een zwaarwegend belang gediend is en er geen reële alternatieven voorhanden zijn. In dat geval moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden. In Artikel 2.44 staat het compensatiebeleid voor het NNN opgenomen.

Het regime ter bescherming van de NNN kent in de provincie Fryslân externe werking (Artikel 2.39 lid 3 en art 2.43). Dit houdt in dat niet alleen de effecten van activiteiten die gelegen zijn binnen de grenzen van NNN beoordeeld en eventueel gecompenseerd moeten worden, maar ook (potentiële) effecten op NNN-gebieden die in de omgeving van het plangebied liggen (externe effecten). Indien een activiteit of ontwikkeling buiten de NNN significant negatieve effecten heeft op het NNN, dan is dit niet toegestaan, tenzij er geen reële alternatieven voorhanden zijn. (In tegenstelling tot activiteiten en ontwikkelingen *binnen* de NNN-grenzen, is voor activiteiten buiten de NNN-grenzen geen maatschappelijk groot belang nodig). Indien er geen alternatieven voor het voornemen voorhanden zijn, dan moet de schade zoveel mogelijk beperkt worden door het treffen van mitigerende maatregelen en moet de resterende schade gecompenseerd worden. In Artikel 2.44 staat het compensatiebeleid voor NNN opgenomen.

2.3.3 Natuur buiten NNN

Ook buiten NNN zijn natuurterreinen en landschapselementen te vinden. Voor deze gebieden zijn in de Omgevingsverordening Fryslân 2022, statenvoorstel 1-2-2022 ook beleidsregels opgenomen om die gebieden te beschermen (artikel 2.47 tot en met artikel 2.50). In Artikel 7.2.1 is opgenomen dat een omgevingsplan voor gronden die deel uitmaken van een natuurgebied buiten de NNN, regels bevat die gericht zijn op behoud, herstel of ontwikkeling van natuurwaarden.

2.3.4 Weidevogelkansgebieden en weidevogelparels

De weidevogelkansgebieden en weidevogelparels zijn beschermd in artikel 2.51 tot en met artikel 2.54. Voor activiteiten in het landelijk gebied aangeduid als weidevogelkansgebieden of weidevogelparels voorziet het ruimtelijke plan in een regeling waarmee voldoende openheid en rust van die gebieden wordt gehandhaafd, waarbij de agrarische productiefunctie inclusief de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven zijn toegestaan (Artikel 2.52).

In Artikel 2.53 staat onderbouwd hoe en onder welke voorwaarde afgeweken mag worden van artikel 2.52 (onder andere door mitigatie en/of compensatie en in artikel 2.54 wordt ingegaan op het compensatiebedrag. Er bevinden zich geen weidevogelkansgebieden en weidevogelparels in de omgeving van het plangebied, daarom wordt de onderdeel niet verder behandeld.

2.3.5 Ganzenfoerageergebied

Ganzenfoerageergebieden betreffen gebieden de door gedeputeerde staten aangewezen percelen of gebieden welke gedurende de winterperiode dienen als foerageergebieden voor grauwe gans, kolgans, brandgans en/of rotgans, onder voorwaarden zoals bedoeld en vastgelegd in de Nota Fryske Guozzenoanpak 2014. Wanneer ruimtelijke plannen van invloed zijn op ganzenfoerageergebieden, dan dient het voornemen bij wezenlijke effecten op dit gebied, voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag. Er bevinden zich geen ganzenfoerageergebied in de omgeving van het plangebied, daarom wordt de onderdeel niet verder behandeld.

2.3.6 Bescherming van houtopstanden

De Wet natuurbescherming (Wnb) geeft invulling aan de bescherming van houtopstanden die tot aan 1 januari 2017 vielen onder bescherming van de Boswet. De bescherming is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wnb. De Provincie is het bevoegd gezag. De bescherming betreft de houtopstanden die zijn gelegen buiten de bebouwde kom Wnb en die een oppervlakte hebben van meer dan 1.000 m² (0,1 hectare) of bestaan uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen. De Wnb doet geen uitspraken over houtopstanden die zijn gelegen binnen de bebouwde kom of met kleinere oppervlakte dan 1.000 m². Bescherming van dergelijke houtopstanden is een taak van de gemeentelijke overheid.

De wet geldt niet voor:

- a) Houtopstanden op erven of in tuinen;
- b) Fruitbomen of windschermen om boomgaarden;
- c) Naaldbomen bedoeld als kerstbomen indien niet ouder dan 20 jaar;
- d) Kweekgoed;
- e) Uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- f) Het dunnen van een houtopstand;
- g) Het uit populieren, wilgen, essen of elsen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van biomassa (onder specifieke voorwaarden).

Voor houtopstanden groter dan 1.000 m² is veelal sprake van overlap met de gemeentelijke Algemene Plaatselijke Verordening (APV). De mate van overlap kan per gemeente verschillen en is dus maatwerk. Toetsing aan de APV valt buiten de scope van de Natuurtoets.

Voor houtopstanden die zijn beschermd in de Wnb geldt een meldingsplicht bij voorgenomen velling, en in principe tevens een herplantplicht. Herplant wordt in principe ter plekke ingevuld. Onder voorwaarden kan herplant ook elders worden gerealiseerd.

2.3.7 Rode Lijst

Een Rode Lijst is een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. De mate van bedreiging is verdeeld over de volgende categorieën: verdwenen uit Nederland, ernstig bedreigd, bedreigd, kwetsbaar, gevoelig. De term 'verdwenen uit Nederland' betekent dat de soort niet meer als broedvogel is vastgesteld ten tijde van het opstellen van de Rode Lijst. De lijsten worden periodiek vastgesteld door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De Minister bevordert onderzoek en werkzaamheden die nodig zijn voor bescherming en beheer. Rode Lijstsoorten hebben geen juridische status en kennen geen wettelijke verplichtingen of een ontheffingsstelsel. Rode Lijst-soorten zijn in het kader van deze ecologische effectstudie van belang vanwege het feit dat ze (veel meer dan beschermde soorten) vaak in hoge mate indicatief zijn voor de totale ecologische kwaliteit van een gebied. Dit is met name het geval doordat ze relatief gevoelig zijn voor factoren als verdroging, verstoring, vermesting etc. Er is een Rode Lijst voor korstmossen, paddenstoelen, mossen, vaatplanten, land- en zoetwaterweekdieren, platwormen, libellen, bijen, steenvliegen, dagvlinders, haften, kokerjuffers, sprinkhanen en krekels, vissen, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren.

2.4 Procedure

Als een project een kans op significant negatieve effecten op enig Natura 2000-gebied heeft, dient een vergunning beschermde gebieden aangevraagd te worden als het project niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied.

Bij een overtreding van verbodsbepalingen uit de soortbescherming dient een ontheffing beschermde soorten aangevraagd te worden bij het bevoegd gezag.

Het bevoegd gezag is de provincie waar de activiteit (grotendeels) plaatsvindt. De aanvraag kan al dan niet gekoppeld aan de omgevingsvergunning, ingediend worden bij het gemeenteloket of rechtstreeks bij de provincie.

3 Methodiek

Dit hoofdstuk beschrijft de methodiek die gehanteerd wordt tijdens het bureauonderzoek ([paragraaf 3.2](#)) en gedurende het terreinbezoek ([paragraaf 3.3](#)) van voorliggende Natuurtoets. In [paragraaf 3.4](#) wordt aangeduid hoe deze gegevens leiden tot een conclusie.

3.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het plan;
2. Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

3.2 Bureauonderzoek

Afbakening beschermde soorten

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar soorten uit de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10). Bij vogels zal met name speciale aandacht geschonken worden aan soorten die in het plangebied een essentieel leefgebied kunnen hebben. Voorgenoemde soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten, bijlage II Verdrag van Bern en bijlage I Verdrag van Bonn) en moeten worden getoetst op voorkomen en het planeffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wnb.

Een aantal soorten is door de provincies vrijgesteld en zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen (zie tabel B en C in de bijlage). Deze zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in de provincie dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt met het voorliggende plan. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door het uitvoeren van een aantal zorgplicht gerelateerde maatregelen, wordt voldaan aan de zorgplicht en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd. Hierbij kan gedacht worden aan het rekening houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten en de manier van werken (zoals het aanhouden van vaste rijroutes en het zorgen voor vluchtmogelijkheden voor de soorten).

Bronnen

Om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied, is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Hierbij is nagegaan of er in de periode 2016-2021 beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Daarnaast zijn indien relevant ook regionale bronnen en atlassen gebruikt. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ of

provinciale digitale atlassen. Om inzicht te krijgen in de ligging van het plangebied t.o.v. van het NNN is de provinciale website geraadpleegd.

3.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemde bureaustudie is middels een terreinbezoek bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Naast directe waarnemingen kan dan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de verwachte aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten op de locatie. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

Op 8 maart 2021 is vanaf circa 8:00 uur een terreinbezoek uitgevoerd door een deskundig ecooloog van Antea Group bij bewolkt weer met een temperatuur van circa 5°C. Tijdens het terreinbezoek is het plangebied te voet belopen. Op 1 juli 2022 heeft door deskundig ecologen nogmaals een terreinbezoek plaatsgevonden.

3.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtrajec

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of het plan uitvoerbaar is, of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

4 Beschrijving huidige situatie

In [paragraaf 4.1](#) wordt allereerst een gebiedsbeschrijving van het plangebied gegeven. Vervolgens wordt in [paragraaf 4.2](#) in gegaan op de resultaten van de in het gebied aanwezige of verwachte beschermde soorten (uiteenzetting van de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek), waarna in [paragraaf 4.3](#) de ligging van gebieden beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming en het NNN in de omgeving van het plangebied aangegeven wordt.

4.1 Gebiedsbeschrijving

Het Koningsdiep is één van de drie beken die in Fryslân afwateren vanaf het Drents-Friese plateau in de richting van het zuid-westen. Het Koningsdiep stroomt van Bakkeveen tot Jirnsum en mondt oorspronkelijk nog iets westelijker bij Raerd uit in de voormalige Middelsee. Het huidige plangebied omvat een deel van het Koningsdiep en ligt tussen Poasbrug/Heidehuizen bij Beetsterzwaag in het westen en de Friese/Groningse grens (ten noorden van de Heide van Allartsoog) in het oosten (gemeente Opsterland, Provincie Fryslân).

Voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) is het Koningsdiep getypeerd als 'langzaam stromende middeloop/benedenloop op zand'. Er zijn echter weinig kenmerken aanwezig van stromend water. Dit heeft tal van oorzaken, zo zijn ten opzichte van de originele situatie het dwarsprofiel verbreed en verdiept (Reeze & Laseroms, 2015), en is de beek op grote schaal gekanaliseerd. Het plangebied ligt voornamelijk in agrarisch gebied, maar is al wel aangemerkt als NNN. Daarnaast grenst het aan verschillende natuurgebieden waaronder aan het recent ingerichte natuurgebied de Poasen en Natura 2000-gebied Wijnjeterper Schar.

Over het algemeen zijn de overgangen van de omgeving naar de beek vrij scherp. De beek heeft een relatief lage waterstand met steile oevers en weinig waterplanten. Opvallend is de aanwezigheid van slootkwel in veel sloten in de omgeving van de beek. Het grasland buiten de natuurgebieden wordt overwegend gebruikt als gangbaar agrarisch grasland met dito bemesting. Echter liggen op verschillende locaties in het beekdal gebieden met belangrijke natuurwaarden. Gebieden zoals het 'Wijnjeterper Schar' en de 'Bakkeveense duinen' zijn aangewezen als Natura 2000-gebied (zie figuur 2-1). Het Natura 2000-gebied Van Oordt's Mersken ligt buiten het plangebied van de gebiedsontwikkeling Koningsdiep. Echter, dit Natura 2000-gebied ligt wel in het stroomgebied van het Alldjip en daarmee mogelijk binnen het invloedgebied van de gebiedsontwikkeling.

In Figuur 4.1 is een impressie gegeven van het plangebied.

Figuur 4.1. Impressie van het plangebied.

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Resultaten bureauonderzoek

Uit de recente verspreidingsinformatie blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen (binnen een straal van 2,5 kilometer). Dit betreft de beschermde soorten genoemd in Habitatrichtlijn (bijlage IV onderdeel a en b) en de niet-vrijgestelde 'andere soorten' uit bijlage I (onderdeel a en b) van de Wet natuurbescherming alsook vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest. De soorten zijn weergegeven in Tabel 4.1. Een overzicht van Rode-Lijst soorten is weergegeven in Tabel 4.2.

Tabel 4.1. Overzicht van waargenomen beschermde soorten in de omgeving van het plangebied (met een straal van 2,5km) die in het NDFF door derden zijn ingevoerd. De soorten zijn in te delen in Habitatrichtlijn (HR), lijsten A en B behorende bij artikel 3.10 en vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest (JRB) en zijn aangegeven met een 'X' (NDFF, 2016-2021).

Soortgroep	Soort	JRB	HR	A/B
Vogels met een jaarrond beschermd nest*	Boomvalk	X		
	Buizerd	X		
	Gierzwaluw	X		
	Havik	X		
	Huismus	X		
	Kerkuil	X		
	Ooievaar	X		
	Ransuil	X		
	Sperwer	X		
	Wespendief	X		
Zoogdieren	Boommarter			X
	Das			X
	Eekhoorn			X
	Otter		X	
	Vleermuizen**		X	
	Waterspitsmuis			X
	Wolf		X	
Amfibieën	Heikikker		X	
	Poelkikker		X	
	Rugstreeppad		X	
Reptielen	Adder			X
	Gladde slang		X	
	Hazelworm			X
	Levendbarende hagedis			X
	Ringslang			X
Insecten - Dagvlinders	Aardbeivlinder			X
	Grote vos			X
	Grote weerschijnvlinder			X
Insecten - Libellen	Gevlekte witsnuitlibel		X	
	Noordse winterjuffer		X	
	Sierlijke witsnuitlibel		X	
Planten	Korensla			X
	Muurbloem			X
Vissen	Geen waarnemingen			
Overige soortgroepen	Geen waarnemingen			

*Categorie 5: de afweging of er sprake is van een jaarrond beschermd nest uit categorie 5 wordt gemaakt bij de beschrijving van de resultaten van het terreinbezoek (paragraaf 4.2.2).

** Vleermuizen: gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, gewone/kleine/ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is vervolgens nagegaan of het plangebied een functie vervult voor (onder andere) deze soorten en of effecten aan de orde zijn. De bevindingen worden in paragraaf 4.2.2 uiteengezet.

4.2.2 Resultaten terreinbezoek - ecologische bevindingen

Aangezien het plangebied grotendeels gecultiveerd is en het verspreidingsgebied van een aantal soorten niet tot aan het plangebied loopt, zijn niet alle biotoop-kritische (sub)soortgroepen relevant. Zo zijn er onder andere op basis van het terreinbezoek geen effecten (overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wnb) aan de orde op de beschermde (sub)soortgroepen: vissen en overige soortgroepen (kevers, kreeftachtigen, weekdieren, mieren en slakken). Er is voor deze soort(groep)en geen essentieel leefgebied in het plangebied. Effecten zijn op voorhand uitgesloten.

De overige soortgroepen worden hierna beschreven: vogels, zoogdieren (inclusief vleermuizen), amfibieën, reptielen, dagvlinders, libellen en planten.

Vogels

Soorten met jaarrond beschermd nest (categorie 1 t/m 4)

Zoals blijkt uit de bureaustudie is een aantal vogelsoorten waargenomen in de omgeving van het plangebied waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en waar bij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats, alsook bij wezenlijke aantasting van de functionele leefomgeving, altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn boombroedende soorten (boomvalk, buizerd, havik, ooievaar, ransuil, sperwer en wespandief) en gebouwbroedende soorten (gierzwaluw, huismus en kerkuil).

In het plangebied en de omgeving is veel potentieel geschikt broedgebied aanwezig. Aan de hand van het oriënterend veldbezoek is de aanwezigheid van nesten die kunnen toebehoren aan boombroedende soorten met een jaarrond beschermd nest niet uitgesloten. In het plangebied is geen bebouwing aanwezig, waardoor nestplaatsen van gebouwbroedende soorten zijn uitgesloten. In de omgeving van het plangebied is wel bebouwing aanwezig waar nestplaatsen van de huismus, gierzwaluw en kerkuil aanwezig kunnen zijn. Deze bebouwing bevindt zich echter buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Soorten met mogelijk een jaarrond beschermd nest (categorie 5)

Tijdens het terreinbezoek zijn enkele categorie 5-soorten waargenomen (blauwe reiger, ekster, koolmees, pimpelmees, spreeuw en zwarte kraai). Nesten van de categorie 5 vogelsoorten zijn alleen jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5 soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarroonde bescherming rechtvaardigen. De categorie 5-soorten vallen daarmee onder de bescherming van algemene vogelsoorten.

Algemene vogelsoorten (artikel 3.1)

Tijdens het terreinbezoek zijn diverse algemene broedvogels waargenomen (waaronder merel, wilde eend, knobbelzwaan, waterhoen). De graslanden, oevervegetatie, bomen, bosschages en struweel in en rondom het plangebied bieden nestgelegenheid aan deze algemene soorten.

Zoogdieren

Vleermuizen

Bij het amoveren van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering, achter boeiborden of op zolders. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, hollen of scheuren van voornamelijk grote bomen.

Op alle locaties ontbreekt binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden bebouwing die verblijfplaatsen kunnen bieden aan vleermuizen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kan dan ook worden uitgesloten. Op een aantal locaties bevindt zich bos langs het beektracé ook zijn er hier en daar losse bomen aanwezig. De aanwezigheid van bomen met voor vleermuizen geschikte holtes is niet uitgesloten.

Het plangebied is tevens geschikt als foerageergebied en de watergangen kunnen dienst doen als vliegroute.

Gevolgen van het plan op deze soorten wordt in Hoofdstuk 5 behandeld.

Overige (land)zoogdieren

Boommarter

De boommarter leeft bij voorkeur in bossen. In Nederland komt de soort voor in verschillende typen bossen. Boommarters kiezen hun rustplaatsen vaak in boomholten, konijnen-, vossen of dassenhollen, tussen boomwortels of onder takkenbossen. Nesten zitten vaak in oude spechten- of eekhoornholten, regelmatig in inrottingsholten en soms in gebouwen die in of aan de rand van het bos staan. Boommarters maken meestal niet zelf een hol maar passen een bestaand nest aan (Zoogdierverseniging, z.d.). In de omgeving van het Koningsdiep zijn waarnemingen gedaan in aan de beek grenzende bossen (NDFF). In het plangebied ontbreekt grotendeels geschikt biotoop voor de boommarter met uitzondering van bos ten noordwesten van Bakkeveen waar mogelijk een oude meander wordt hersteld.

Gevolgen van het plan op deze soorten wordt in Hoofdstuk 5 behandeld.

Das

De das wordt vaak in de randen van (voedselarme) natuurgebieden aangetroffen, waarbij voedselrijkere gronden buiten het natuurgebied belangrijk zijn als foerageergebied. In de omgeving van het plangebied is de soort op meerdere locaties waargenomen (NDFF), tijdens het oriënterende veldbezoek zijn langs het Koningsdiep ook sporen aangetroffen van de das. Bovendien zijn in de omgeving meerdere burchten bekend (Figuur 4.2).

Gevolgen van het plan op deze soorten wordt in Hoofdstuk 5 behandeld.

Figuur 4.2 Dassenburchten in de omgeving van de beek (Bron: provincie Fryslân)

Eekhoorn

Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Mits er voldoende voedsel beschikbaar is, komen ze ook in bebouwd gebied. Hun voorkeur gaat uit naar ouder bos (naaldbomen ouder dan 20 jaar en loofbomen ouder dan 40-80 jaar) omdat daar meer voedsel en nestgelegenheid is (Zoogdiervereniging, z.d.). In de omgeving van het plangebied zijn verspreid waarnemingen van de eekhoorn bekend. Vooral in Bakkeveen wordt de Eekhoorn veel waargenomen.

Gevolgen van het plan op deze soorten wordt in Hoofdstuk 5 behandeld.

Otter

De otter leeft in oeverzones met voldoende dekking en rust van allerlei soorten (stromende) wateren, zoals meren, plassen, rivieren, kanalen, beken en moerassen (Zoogdiervereniging, z.d.). In Fryslân komt de otter wijdverspreid voor rondom meren en grote wateren in de nabijheid van vochtige, half-natuurlijke graslanden. De otter is ook op een aantal locaties langs het Koningsdiep aangetroffen.

Gevolgen van het plan op deze soorten wordt in Hoofdstuk 5 behandeld.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snelstromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Hij komt voor bij beken, rivieren, sloten, plassen en daar waar grondwater opwelt (Zoogdiervereniging, z.d.). De soort is bekend van het Koningsdiep en de omgeving.

Gevolgen van het plan op deze soorten wordt in Hoofdstuk 5 behandeld.

Wolf

De wolf leeft bij voorkeur in open uitgestrekte bossen en afgelegen moerasgebieden. Beide zijn in de omgeving niet aanwezig. In 2019 en 2020 is een wolf waargenomen in de omgeving van het plangebied. De waarnemingen zijn van een rondtrekkend dier. In de omgeving komen geen wolven voor.

Reptielen

Adder, gladde slang en levendbarende hagedis

Alle drie zijn het soorten van heide- en hoogveenengebieden. Uit de verspreidingsgegevens van de NDFF blijkt dat de soorten in de omgeving van het plangebied voorkomen. In het plangebied bevindt zich geen geschikt biotoop. Aanwezigheid van de adder, gladde slang en levendbarende hagedis in het plangebied is uitgesloten.

Hazelworm en ringslang

De hazelworm wordt het meest waargenomen in bos en heideterreinen, maar kan ook voorkomen in open bos, bosranden, houtwallen, struwelen, wegbermen, tuinen en dergelijke. De ringslang komt in Friesland bijna uitsluitend voor in natuurgebieden. Veentjes, heide en hoogveenrestanten, ruige bosranden vormen geschikt leefgebied (Van Uchelen, 2010). In het plangebied zijn de soorten in de afgelopen 5 jaar niet waargenomen. Echter is de aanwezigheid van zwervende dieren niet uitgesloten.

Gevolgen van het plan op de hazelworm en ringslang worden in Hoofdstuk 5 behandeld.

Amfibieën

Heikikker

De heikikker is een soort die erg kritisch is ten aanzien van zijn habitat. Het habitat waar de heikikker wordt aangetroffen is in grote lijnen te kenschetsen als schraal, ietwat ruig en vochtig. Het bestaat vooral uit heide, hoogveen, laagveen en half-natuurlijk grasland. Daarbij komt de heikikker voor in relatief voedselarme, zwak zure, wateren (BIJ12, 2018). De heikikker komt in aan het plangebied grenzende natuurgebied voor. De aanwezigheid in het plangebied is echter uitgesloten, omdat geschikt habitat ontbreekt.

Poelkikker

De poelkikker leeft vooral in gebieden met zwak zure, oligotrofe, schone, stilstaande wateren in de landschapstypen bos, heide en hoogveen. Poelkikkers zijn typische waterkikkers. Hij heeft een voorkeur voor onbeschaduwde wateren, maar de oeverzone moet goed begroeid zijn. De overwinteringsplaatsen liggen afhankelijk van het landschapstype binnen de 100 à 200 meter van het water (BIJ12, 2018). De verspreiding van de poelkikker komt overeen met die van de heikikker. De aanwezigheid in het plangebied is tevens uitgesloten.

Rugstreeppad

Volgens RAVON (z.d.) komt de rugstreeppad voor in gebieden met een hoge dynamiek. Deze kan veroorzaakt worden door menselijk ingrijpen in de omgeving, zoals bij bouwterreinen, groeven en zandafgravingen. Daarnaast is de soort te vinden in sloten gelegen in akker- en graslandgebieden. De akkers hebben kenmerken van een hoog dynamisch gebied en zijn omringd door sloten. De soort plant zich vaak voort in ondiepe (tijdelijke) zeer snel opdrogende wateren, zoals poelen, ondiepe sloten en zelfs 'karren' sporen. Overwintering vindt plaats op allerlei plaatsen zoals in

takkenbulten, onder puin of tegels en in muizenholen. Uit waarnemingen uit de NDFF blijkt dat de afgelopen vijf jaar verschillende waarnemingen zijn gedaan van de rugstreeppad ten zuiden van het plangebied in de Bakkeveensterduinen en It Mandefjild. In het plangebied zijn geen waarnemingen van de soort bekend, bovendien voldoet het plangebied niet aan biotoopeisen van de soort. De aanwezigheid in het plangebied is uitgesloten⁵.

Dagvlinders

Aardbeivlinder

De aardbeivlinder komt voor in droge en vochtige terreinen met een afwisseling van lage en hoge vegetaties. In het binnenland fungeert tormentil voornamelijk als waardplant (Vlinderstichting, z.d.). Langs het Koningsdiep komt de soort uitsluitend voor in het Wijnjeterperschar. Hier worden mogelijk een aantal meanders hersteld. De aanwezigheid in het plangebied is niet uitgesloten.

Gevolgen van het plan op deze soorten wordt in Hoofdstuk 5 behandeld.

Grote vos

De grote vos komt voor in vochtige, open bossen, bosranden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. Zwervende individuen worden ook vooral in een bosrijke omgeving gevonden. De vlinders zijn vooral te vinden op warme, zonnige, open maar beschutte plaatsen. Ook moeten er geschikte plaatsen zijn om te overwinteren, zoals holle bomen of stapels hout. Waardplanten zijn voornamelijk iep, maar ook zoete kers en wilgensoorten. De soort is ten westen van het plangebied tweemaal aangetroffen. Aanwezigheid in het plangebied is uitgesloten door de afwezigheid van grote bomen of (beschutte) open bossen.

Grote weerschijnvlinder

De grote weerschijnvlinder komt voornamelijk voor in oudere, vochtige loofbossen, wilgenbroekbossen en groepen samenhangende bosjes in beekdalen. De belangrijkste waardplant is boswilg, maar grauwe wilg wordt ook gebruikt (Vlinderstichting, z.d.). Er zijn een aantal waarnemingen van de soort in de ruime omgeving van Bakkeveen. De aanwezigheid in het plangebied is niet uitgesloten. De locaties in het bos waar mogelijk meanders hersteld worden zijn potentieel geschikt voor de soort.

Gevolgen van het plan op deze soorten wordt in Hoofdstuk 5 behandeld.

Libellen

Gevlekte witsnuitlibel

De gevlekte witsnuitlibel komt met name voor in laagveenmoerassen en vegetatierijke vennen en duinplassen. Daarnaast kunnen ze voorkomen in bosplassen en verlandingszones van hoogveen- en heidevennen op de hoge zandgronden en randzones van hoogveen. Deze biotooptypen hebben met elkaar gemeen dat het water helder, ondiep (één meter of minder), matig voedselrijk en beschermd gelegen is. Zowel vegetatieloze als dichtgegroeide wateren worden gemeden

⁵ Bij uitzondering kan de soort zich over relatief grote afstanden verplaatsen. De maximale verplaatsingsafstand (van met name juvenielen) bedraagt circa 5,0 km. Er is derhalve een minimale kans dat individuen uit de omgeving het projectgebied kunnen bereiken. Vooral bij de inrichting van het gebied ontstaat mogelijk tijdelijk geschikt leefgebied wat ze snel kunnen kolonialisieren. Dit kan complicaties geven bij de uitvoering en daarom is het van belang geen tijdelijk geschikt voortplantingsbiotoop te laten ontstaan.

(Vlinderstichting, z.d.). De libel komt voor in een aantal vennen ten zuiden van het plangebied. De aanwezigheid in het plangebied is uitgesloten door de afwezigheid van geschikt biotoop.

Noordse winterjuffer

Bij deze soort onderscheiden we voortplantings- en overwinteringshabitat. Voortplanting vindt plaats in petgaten en sloten in laagveenmoerassen, meestal met lisdodde en riet of vergelijkbare gebieden. Overwintering vindt plaats op beschutte plaatsen in heidevelden en velden van pijpenstrootje. De aanwezigheid in het plangebied is uitgesloten door de afwezigheid van geschikt biotoop.

Sierlijke witsnuitlibel

De sierlijke witsnuitlibel komt voor in schone, vegetatierijke vennen, plassen en dode rivierarmen (Vlinderstichting, z.d.). De soort is zeldzaam, maar is de laatste jaren met een opmars bezig. De aanwezigheid van de soort in het plangebied is uitgesloten door de afwezigheid van geschikt biotoop.

Flora

Korensla

Korensla groeit op open, zonnige, droge, stikstofarme, matig voedselrijke, kalkarme, zure zandgrond. Zoals heiden, zandstrandjes langs rivieren, akkers en braakliggende terreinen (Verspreidingsatlas, z.d.). Geschikt biotoop is in het plangebied niet aanwezig. In de omgeving komt de soort uitsluitend voor op de Merskenheide.

Muurbloem

Muurbloem groeit alleen op oude verweerde muren van kerken, stadsmuren en dergelijke. Aangezien het een zeer zeldzame soort betreft zijn de groeiplaatsen exact bekend (Verspreidingsatlas, z.d.). De waarneming van muurbloem in Bakkeveen is waarschijnlijk een verwilderde siervarianten uit of in een tuin. De aanwezigheid van de beschermde muurbloem in het plangebied is uitgesloten.

4.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat de soorten weergegeven in Tabel 4.2 en die een beschermde status hebben in de Wet natuurbescherming mogelijk voor kunnen komen in het plangebied. In hoofdstuk 5 wordt nader op deze soorten in gegaan.

Tabel 4.2: Mogelijk aanwezige beschermde soorten in het plangebied.

Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Toelichting
Vogel met jaarrond beschermd nest	Artikel 3.1	Nog onduidelijk	Veel geschikte bomen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden.
Algemene broedvogels	Artikel 3.1	Zeer waarschijnlijk	Veel geschikt broedbiotoop (oevers Koningsdiep, bosschages e.d.)
Vleermuizen	Artikel 3.5	Nog onduidelijk	Potentieel bomen met geschikte holtes, foerageergebied en vliegroutes
Boommarter	Artikel 3.10	Nog onduidelijk	Potentieel leefgebied en verblijfplaatsen

Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Toelichting
Das	Artikel 3.10	Nog onduidelijk	Potentieel leefgebied en verblijfplaatsen
Eekhoorn	Artikel 3.10	Nog onduidelijk	Potentieel leefgebied en verblijfplaatsen
Otter	Artikel 3.5	Waarschijnlijk	Potentieel leefgebied en verblijfplaatsen
Waterspitsmuis	Artikel 3.10	Nog onduidelijk	Potentieel leefgebied en verblijfplaatsen
Hazelworm/ring-slang	Artikel 3.10	Mogelijk	Potentieel zwervende dieren
Aardbeivlinder	Artikel 3.10	Waarschijnlijk	Waarnemingen in de directe omgeving
Grote weer-schijnvlinder	Artikel 3.10	Nog onduidelijk	Enkele waarnemingen in de omgeving van het plangebied

4.3 Rode lijst soorten

Uit de recente verspreidingsinformatie blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse rode lijst soorten zijn waargenomen (binnen een straal van 2,5 kilometer). Een overzicht van Rode Lijst soorten is weergegeven in Tabel 4.2.

Tabel 4.3 Overzicht van de Rode Lijst soorten in het plangebied die in het NDFF door derden zijn ingevoerd (NDFF, 2016-2021).

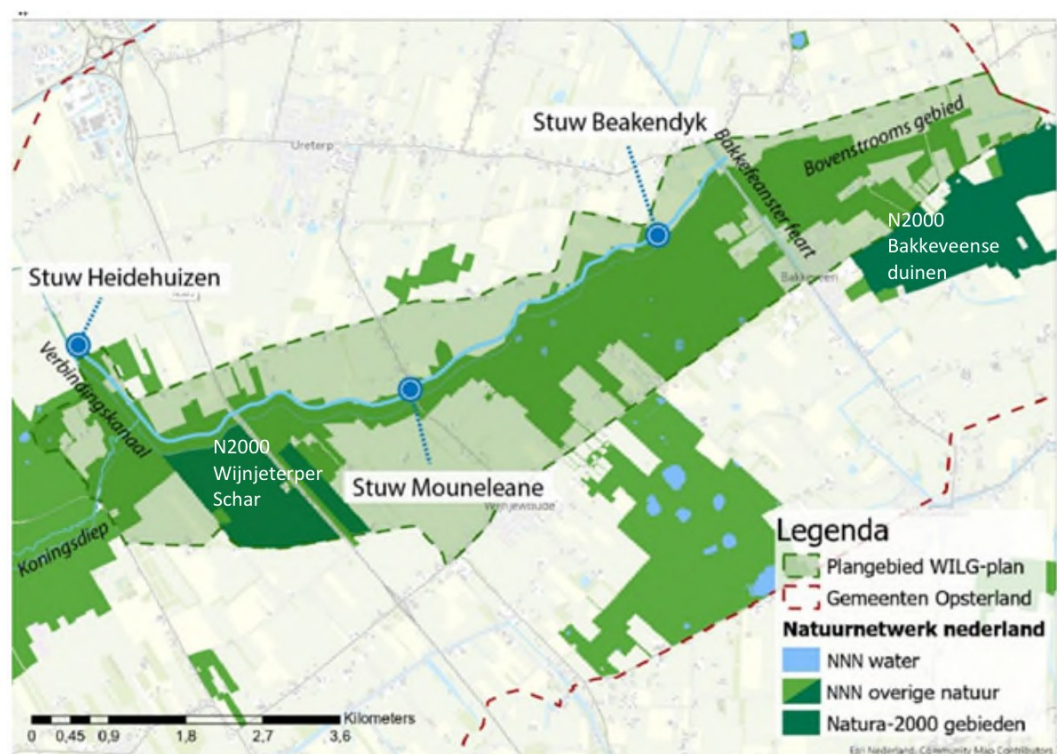
Soortgroep	Soort	Rode Lijst	Waar in het plangebied
Vogels	Blauwe Kiekendief	Gevoelig	Verspreid jagend en rustend
	Boomvalk	Kwetsbaar	Foeragerend langs de Bakkefeanster Feart
	Gele Kwikstaart	Gevoelig	Foeragerend langs de beek (nabij Freulevijver)
	Graspieper	Gevoelig	Verspreid mogelijk ook broedend
	Grauwe Klauwier	Bedreigd	Waarneming op grens plangebied (Heidehuizen)
	Grote Lijster	Kwetsbaar	Broedend in bos ten westen van Bakkeveen
	Grutto	Gevoelig	Baltsend in grasland langs Mounleane
	Keep	Gevoelig	Wintergast
	Koekoek	Kwetsbaar	Roepend ten noorden en westen van Bakkeveen
	Kramsvogel	Gevoelig	Wintergast
	Matkop	Gevoelig	Roepend ten noorden en westen van Bakkeveen
	Ransuil	Kwetsbaar	Roepend ten noorden van Bakkeveen
	Smient	Gevoelig	Langs de beek bij de N381
	Spotvogel	Gevoelig	Baltsend in bosschages bij de Mounleane en 't Skjer
	Tapuit	Bedreigd	Foeragerend ten westen van Bakkeveen
	Torenvalk	Kwetsbaar	Jagend verspreid in plangebied
	Veldleeuwerik	Gevoelig	Baltsend langs de N381
	Visdief	Gevoelig	Foeragerend langs de Bakkefeanster Feart
	Watersnip	Bedreigd	Verspreid enkele waarnemingen
	Wilde Zwaan	Gevoelig	Wintergast
	Wintertaling	Kwetsbaar	Verspreid enkele waarnemingen
	Wulp	Kwetsbaar	Parend ten westen van Bakkeveen
	Zwarte Mees	Gevoelig	Territorium ten oosten van de Dwarsdyk
Zoogdieren	Haas	Gevoelig	Verspreid enkele waarnemingen

Soortgroep	Soort	Rode Lijst	Waar in het plangebied
Sprinkhanen	Zompsprinkhaan	Kwetsbaar	Langs de beek bij 't Oude Bos
Planten	Bosaardbei	Gevoelig	Langs bospad ten noordoosten van de Freulevijver
	Dubbelloof	Gevoelig	Langs bospad ten noordoosten van de Freulevijver
	Kleine ratelaar	Gevoelig	Langs de beek ten noordoosten van de Freulevijver
	Kleine valeriaan	Kwetsbaar	In bos ten noorden van de Freulevijver
	Spaanse ruiter	Kwetsbaar	Eén exemplaar bij Heidehuizen
	Waterscheerling	Kwetsbaar	Eén exemplaar langs de beek ten westen van 't Oude Bos
	Wilde gagel	Gevoelig	In nat bos ten noorden van Bakkeveen
Korstmossen	Ananaskorst	Kwetsbaar	Op een boom direct ten noorden van de Freulevijver

4.4 Beschermde gebieden

Natura 2000-gebieden

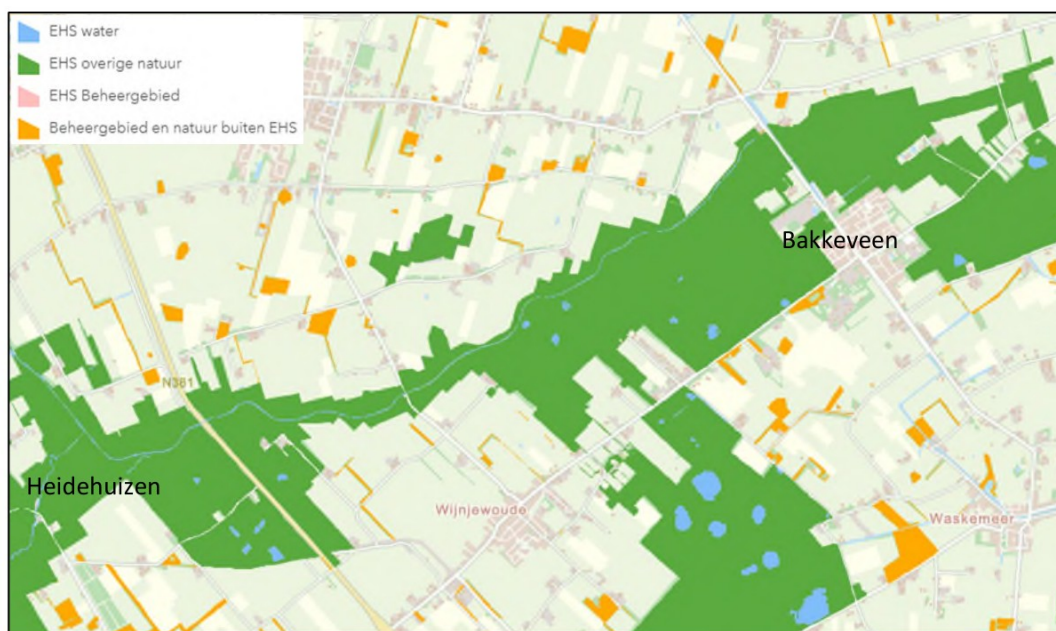
Het plangebied grenst aan Natura 2000-gebied Wijnjeterper Schar. Het daarna dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied de Bakkeveense Duinen ligt op circa 800 meter afstand ten zuiden van het plangebied.

Figuur 4.3: Globale ligging van het plangebied ten opzichte van de Natura 2000-gebieden en NNN (Bron: Provincie Fryslân).

Natuurnetwerk Nederland

Het hele plangebied is onderdeel van NNN (Figuur 4.4). De meeste percelen hebben beheertype N00.01 Nog om te vormen naar natuur. Daarnaast hebben een aantal percelen van het plangebied het beheertype N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland en heeft een enkel perceel het beheertype N10.02 Vochtig hooiland of N15.02 Dennen-, eiken, en beukenbos (Figuur 4.5 A). De ambitie is om voornamelijk N10.02 Vochtig hooiland en N10.01 Nat schraalland te ontwikkelen (Figuur 4.5 B).

Figuur 4.4: Natuur overzichtskaart provincie Fryslân, met NNN in groen en blauw en Beheergebied en natuur buiten NNN in oranje. Bron: Provincie Fryslân.

Figuur 4.5 A en B: Kaart natuurbeheerplan 2023 met de beheer- (A) en ambitietypen (B). Bron: Provincie Fryslân.

4.5 Bescherming van houtopstanden

Afhankelijk van de definitieve plannen dienen er mogelijk houtopstanden te worden gekapt. Het uitgangspunt is dat de te kappen houtopstanden zich bevinden buiten de bebouwde kom houtopstanden en daarmee onder de bescherming van de Wet natuurbescherming.

5 Toetsing

In [paragraaf 5.1](#) is de effectbepaling van het plan gegeven. In [paragraaf 5.2](#) worden de werkzaamheden getoetst aan de soortenbescherming (Wnb). Indien vervolgstappen aan de orde zijn, is dit aangegeven in een tekstkader. In [paragraaf 5.3](#) wordt het project getoetst aan het beschermingsregime van het NNN-gebied en de Wet natuurbescherming (Wnb).

5.1 Effectbepaling plan

In het plangebied zijn maatregelen nodig ten behoeve van de realisatie van bepaalde natuurwaarden te realiseren. De maatregelen bestaan uit:

- Het dempen van sloten;
- Het dempen van de genormaliseerde beekloop en hermeandering (deels herstel oude beekloop);
- Het afgraven van percelen;
- Het verhogen van het waterpeil;
- De kap van bomen en bosschages.

5.2 Effecten effect op beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat het plangebied een potentieel geschikt biotoop biedt voor vogels, zoogdieren, reptielen en vlinders (zie ook Tabel 4.2). Om deze reden is er enkel op deze soortgroepen een potentieel effect aan de orde. De onderstaande effectbeoordeling richt zich alleen op deze soort(groep)en. Overige beschermde soorten zijn uitgesloten en ondervinden geen effect van het voornemen.

5.2.1 Vogels

Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1-4-vogelsoorten (zie Bijlage 1).

Het is op basis van het oriënterend veldbezoek niet uit te sluiten of vaste rust- en verblijfplaatsen van de boomvalk, buizerd, havik, ooievaar, ransuil, sperwer en wespandief in het plangebied aanwezig zijn. Voor deze soorten geldt dat aantasting niet zonder meer toegestaan is. Indien daadwerkelijk verblijfplaatsen van de soorten aanwezig zijn in de bomen en deze worden gekapt, dan worden de beschermde verblijfplaatsen verstoord en vernietigd. Ook kunnen verblijfplaatsen door versterking worden vernietigd. Beide is een overtreding van gestelde verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming (artikel 3.1).

Om de functie van het plangebied en tevens het effect van de plannen op deze eventueel aanwezige jaarrond beschermde nesten te kunnen bepalen, is een vervolgonderzoek naar het voorkomen van deze soorten en hun nesten noodzakelijk.

Geschiktheidscontrole vogels jaarrond beschermd nest

Om inzichtelijk te krijgen of de bomen daadwerkelijk in gebruik zijn door vogels met een jaarrond beschermd nest, dienen deze nauwkeurig geïnspecteerd te worden. Daarbij wordt gelet op de aanwezigheid van nesten en andere sporen (o.a. mestsporen, braakballen, veren en nesten). Zo wordt inzichtelijk of de soorten mogelijk aanwezig zijn, of hier nader onderzoek naar gedaan moet worden en – indien reeds inzichtelijk – of er mogelijk effecten als gevolg van het voornemen optreden.

Nader onderzoek

Indien blijkt dat potentieel jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn dient dit onderzocht te worden aan de hand van het geldende kennisdocumenten van BIJ12 (2017). Nader onderzoek, conform de kennisdocumenten, vindt in het voorjaar plaats.

Indien het plangebied een relevant onderdeel uitmaakt (in de vorm van verblijfplaatsen of essentieel foerageergebied) van het leefgebied van de soort[en] dienen vervolgstappen ondernomen te worden (het nemen van mitigerende maatregelen en het (mogelijk) aanvragen van een ontheffing).

Algemene broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (artikel 3.1). Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door (kap)werkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli⁶) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Wet Natuurbescherming aan de orde.

Zo kunnen in het plangebied nesten gebouwd worden door (algemeen voorkomende) soorten met name in opgaande vegetatie. Indien nesten aanwezig zijn mogen deze tijdens de broedperiode (en wanneer deze in gebruik zijn) niet verwijderd of verstoord worden.

Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken dan dient het plangebied (waar de werkzaamheden plaatsvinden) vóór het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor (broed)vogels. Mocht dit niet mogelijk zijn dan dient vooraf aan de werkzaamheden het plangebied gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecooloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied dan worden locatiespecifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden totdat het nest niet meer in gebruik is.

⁶ Voor het broedseizoen wordt in het kader van de wet geen standaardperiode gehanteerd. Het broedseizoen is afhankelijk van klimatologische omstandigheden; dit houdt in dat het seizoen eerder dan wel later van start kan gaan en eerder dan wel later kan eindigen. Van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn.

5.2.2 Zoogdieren

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5)

Vleermuizen

In het plangebied komen vleermuizen voor. Vleermuizen zijn beschermde soorten en staan vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. In het kader van de Wet natuurbescherming is daarom een aantal verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen neergelegd die in principe niet overtreden mogen worden door onder andere een ruimtelijke ontwikkeling. Er kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in gebouwen en bomen en daarnaast kan het plangebied in gebruik zijn als foerageergebied of vliegroute.

Bij de eventuele kap van bomen is mogelijk sprake van het vernietigen, verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. Het dempen van het Koningsdiep kan een potentieel aanwezige vliegroute verstoren. Negatieve effecten met betrekking tot foerageergebied zijn uitgesloten aangezien de werkzaamheden tijdelijk zijn en er voldoende alternatief foerageergebied voorhanden is. Bovendien resulteren de plannen in beter foerageergebied.

Naast fysieke ingrepen kan ook lichtverstoring resulteren in het in ongeschikt raken van verblijfplaatsen en vliegroutes en als gevolg daarvan ook de vernietiging van verblijfplaatsen.

Indien daadwerkelijk verblijfplaatsen aanwezig zijn en indien bomen gekapt worden of lichtverstoring (indirect) resulteert in vernietiging van verblijfplaatsen, is dit (zonder aanvullende maatregelen) in overtreding met de Wet natuurbescherming.

Er zijn twee sporen mogelijk om overtredingen van de Wet natuurbescherming te voorkomen.

1. Rekening houden met de potentiële aanwezigheid van vleermuizen door geen bomen te kappen en door het Koningsdiep niet te dempen of blokkeren en bij het toepassen van verlichting te kiezen voor vleermuisvriendelijke verlichting. Buiten het actieve seizoen van vleermuizen (in de periode 15 oktober – 15 april) zijn bij tijdelijke werkzaamheden waar geen kap plaatsvindt geen aanvullende maatregelen nodig.
2. Inzicht verkrijgen in het daadwerkelijke gebruik en de functie van de bomen in het plangebied voor vleermuizen. Dit kan onderzocht worden aan de hand van het meest recente vleermuisprotocol. Vleermuizen gebruiken hun leefgebied door het jaar heen op verschillende manieren. Daarom is het nodig om een het plangebied meerdere malen verspreid over het actieve seizoen van de soorten (tussen april en oktober) te bezoeken. Afhankelijk van de resultaten dienen nadere stappen te worden bepaald.

Indien vaste rust- en verblijfplaatsen, vliegroutes en of foerageergebied van vleermuizen in het plangebied aanwezig blijken te zijn, hoeft dit vooralsnog geen belemmering te zijn voor de uitvoerbaarheid van de plannen, aangezien soortspecifieke maatregelen mogelijk zijn. Het betekent wel dat voorafgaand aan de werkzaamheden ten behoeve van de ontwikkelingen in het plangebied voorwaarden worden gesteld aan de wijze en periode van de werkzaamheden en het opnemen/integreren van voorzieningen zoals vleermuis kasten.

Vervolgstap (1)

Geen bomen kappen of brede watergangen dempen of blokkeren en geen verlichting toepassen in gebruiksfase of eventueel vleermuisvriendelijke verlichting.

Vervolgstap (2)

Nader onderzoek

Vleermuizen gebruiken hun leefgebied door het jaar heen op verschillende manieren. Daarom is het nodig om een het projectgebied meerdere malen verspreid over het actieve seizoen van de soorten (tussen april en oktober) te bezoeken voor het vleermuisonderzoek.

Boommarter

Wanneer er gewerkt wordt nabij een verblijfplaats van een marterachtige, dan kan deze verstoord worden door bijvoorbeeld geluid en trillingen. Verblijfplaatsen zijn niet uitgesloten in daarom dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar het gebruik van de bospercelen door marterachtigen. Mogelijk kan eenmalig veldbezoek uitsluitel geven over de aanwezigheid van verblijfplaatsen van boommarter. Wanneer verblijfplaatsen niet uitgesloten kunnen worden na een eenmalig veldbezoek dan is nader onderzoek met cameravallen noodzakelijk. Indien uit het nader onderzoek blijkt dat zich geen verblijfplaatsen bevinden in de bospercelen kan er gewerkt worden zonder belemmeringen vanuit de Wet natuurbescherming ten aanzien van marterverblijfplaatsen. Indien blijkt dat er marterverblijfplaatsen aanwezig zijn dient er mogelijk een ontheffing aangevraagd te worden bij bevoegd gezag voor het verstoren van een marterverblijfplaats.

Vervolgstap (1)

Controle bospercelen

Bospercelen waar gewerkt gaat worden of grenzend aan de werkzaamheden dienen gecontroleerd te worden aanwezigheid holtes/nesten.

Vervolgstap (2)

Nader onderzoek

Om te kunnen bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden door de voorgenomen ontwikkeling, is nader onderzoek naar het gebruik van de bospercelen noodzakelijk. Dit kan met behulp van cameravallen.

Das

Tijdens het oriënterend terreinbezoek zijn in het plangebied graafsporen aangetroffen die toebehoren aan das. Daarnaast zijn in aan het plangebied grenzende bospercelen bewoonde dassenburchten aanwezig. De das is beschermd en staat op de bijlage behorende bij artikel 3.10 van de Wnb. Uitgaande van de huidige plannen worden de burchten niet fysiek aangetast. Wel moeten afhankelijk van de precieze afstand tot de werkzaamheden maatregelen worden genomen om negatieve effecten te voorkomen. Zo kan het nodig zijn de werkzaamheden uit te voeren buiten de kwetsbare periode van de das (december – juni), of een bepaalde afstand aan te houden tot de burchten en mag waterstandsverhoging de functionaliteit van de burcht niet aantasten. Maatregelen moeten op worden genomen in een ecologisch werkprotocol.

Opstellen ecologisch werkprotocol (EWP)

Afhankelijk van het gekozen tracé en de precieze uitwerking van de plannen moet een EWP op worden gesteld. Waarin maatregelen om worden genomen om negatieve effecten te voorkomen.

Eekhoorn

Verblijfplaatsen of nesten van eekhoorn zijn niet uitgesloten binnen het plangebied daarom dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar het gebruik van de bospercelen waar de soort mogelijk voorkomt. Mogelijk kan eenmalig veldbezoek uitsluitend geven over de aanwezigheid van verblijfplaatsen van eekhoorn. Wanneer verblijfplaatsen niet uitgesloten kunnen worden na een eenmalig veldbezoek dan is nader onderzoek noodzakelijk. Indien uit het nader onderzoek blijkt dat zich geen verblijfplaatsen bevinden in de bospercelen kan er gewerkt worden zonder belemmeringen vanuit de Wet natuurbescherming ten aanzien eekhoornnesten. Indien blijkt dat er bewoonde nesten aanwezig zijn dient er mogelijk een ontheffing aangevraagd te worden bij bevoegd gezag. Afhankelijk van een fysieke aantasting of potentiële verstoring. Mogelijk kan er buiten de kwetsbare (voortplantings)periode (december – augustus) worden gewerkt.

Vervolgstep (1)

Controle bospercelen op aanwezigheid eekhoornnesten

Om te kunnen bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden door de voorgenomen ontwikkeling, is het noodzakelijk de (potentiële) verstoringzone in de bospercelen te controleren op de aanwezigheid van (potentiële) eekhoornnesten.

Vervolgstep (2)

Zijn er nesten aanwezig dient nader onderzoek uit te wijzen of de nesten in gebruik zijn. Het onderzoek naar eekhoornnesten kan gecombineerd worden met de controle op potentieel jaarrond beschermde nestplaatsen.

Otter

Langs het Koningsdiep zijn otters of sporen ervan aangetroffen (NDFF). De otter is een sterk mobiele soort met een groot leefgebied en is voornamelijk 's nachts actief. In het najaar/winter is de otter minder actief of zelfs in winterrust. In de ruime omgeving van het plangebied is veel leefgebied van betere kwaliteit aanwezig.

De otter gebruikt de oevers van het Koningsdiep waarschijnlijk alleen om zich te verplaatsen van het ene naar het andere gebied. Bijvoorbeeld van het Fochteloërveen naar de Deelen of Kraanlanden bij de Veenhoop en omgekeerd. Echter kunnen verblijfplaatsen niet volledig worden uitgesloten. Locaties van potentiële verblijfplaatsen moeten nauwkeuring in kaart worden gebracht en in relatie tot de plannen worden bekeken. De maatregelen ter plaatse zorgen echter voor een beter leefgebied, daarnaast is er een faunapassage onder de N917 gepland. Indien blijkt dat er otterverblijfplaatsen aanwezig zijn dient er in overleg met het bevoegd gezag bepaald te worden of een ontheffing noodzakelijk is.

Vervolgstap (1)

Aan de hand van definitief ontwerp controle op aanwezigheid otter verblijfplaatsen

Om te kunnen bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden door de voorgenomen ontwikkeling, is het noodzakelijk de oevers te controleren op de aanwezigheid van (potentiële) verblijfplaatsen.

Vervolgstap (2)

Zijn er potentiële verblijfplaatsen aanwezig dient nader onderzoek uit te wijzen of de nesten in gebruik zijn. Wanneer verblijfplaatsen aangetroffen worden moet mogelijk een ontheffing aangevraagd worden.

Waterspitsmuis

Er zijn geen waarnemingen van de waterspitsmuis in het plangebied. Er zijn wel waarnemingen in de omgeving van het plangebied. Bovendien is het plangebied geschikt als leefgebied voor de soort. Het is daarom niet uitgesloten dat de waterspitsmuis aanwezig is in het plangebied.

Indien de soort aanwezig is dan worden als gevolg van de werkzaamheden binnen de systeemgrenzen er mogelijk verbodsbepalingen uit de Wnb overtreden (bijvoorbeeld artikel 3.10 lid 1 onderdeel b het is 'verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen').

Door soortspecifieke maatregelen worden de meeste overtredingen op de verbodsbepalingen voorkomen. Enkel zal – bij blijf van aanwezigheid - sprake zijn van een tijdelijke verstoring van het leefgebied van de soorten en mogelijk ook verstoring op de soorten zelf. Onder bepaalde voorwaarden kan voor een dergelijke overtreding een ontheffing verleend worden door het bevoegd gezag. Om deze reden dient dan voor de soort een ontheffingsaanvraag opgesteld te worden waarin onder andere de maatregelen, de gunstige staat van instandhouding en de belangen voor het plan uiteengezet worden.

Aangezien de gunstige staat van instandhouding van de soorten waarschijnlijk niet in het geding komt (dit wordt nader beschouwd als de soorten en aantallen inzichtelijk zijn gemaakt) en de werkzaamheden ten behoeve van de lokale en regionale biodiversiteit worden uitgevoerd, zal het bevoegd gezag naar alle waarschijnlijkheid de ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepaling, onder voorwaarden, verlenen. De werkzaamheden kunnen dan met in achtneming van deze voorwaarden, doorgang vinden.

Nader onderzoek waterspitsmuis

Om te kunnen bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden door de voorgenomen ontwikkeling, is het noodzakelijk nader onderzoek te doen naar de aanwezigheid van de soort langs het Koningsdiep. Wanneer de soort aangetroffen wordt kan met de resultaten van het onderzoek een ontheffing aangevraagd worden.

5.2.3 Reptielen

Hazelworm en ringslang

Beide soorten zijn niet waargenomen in het plangebied. Het aanwezige biotoop is marginaal geschikt, maar gezien de ligging het plangebied tussen natuurgebieden is voor beide soorten de aanwezigheid niet uit te sluiten. Het plangebied wordt mogelijk gebruikt om te migreren van het ene naar het andere natuurgebied. Indien het plangebied leefgebied betreft van beschermde reptielsoorten, vinden er als gevolg van het plan mogelijk effecten plaats in het leefgebied van de beschermde soorten en mogelijk op de individuen zelf. In de Wnb staan een aantal verbodsbepalingen om deze beschermde soorten specifiek te beschermen.

Indien de soorten aanwezig zijn dan worden als gevolg van de werkzaamheden binnen de systeemgrenzen mogelijk verbodsbepalingen uit de Wnb overtreden (bijvoorbeeld artikel 3.10 'Het is verboden in het wild leven dieren...opzettelijk te doden of vangen').

Om te voorkomen dat verbodsartikelen overtreden worden, moet er gewerkt worden volgens een ecologisch werkprotocol.

Werken volgens ecologisch werkprotocol

In het werkprotocol zijn maatregelen opgenomen om negatieve effecten op beide soorten te voorkomen.

5.2.4 Dagvlinders

Aardbeivlinder en grote weerschijnvlinder

Bij het herstellen van een aantal meanders in het Wijnjeterper Schar of de meanders in het bos wordt respectievelijk mogelijk leefgebied van de aardbeivlinder of grote weerschijnvlinder aangetast. Afhankelijk van de definitieve plannen is nader onderzoek naar de soort en/of de waardplanten ervan noodzakelijk.

Vervolgstep (1)

Controle op waardplanten

Om te kunnen bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden worden door de voorgenomen ontwikkeling, is het noodzakelijk de graslanden en bospercelen te controleren op de aanwezigheid van waardplanten. Indien waardplanten aanwezig zijn is ook vervolg stap 2 noodzakelijk.

Vervolgstep (2)

Onderzoek naar de aanwezigheid van één of beide soorten (afhankelijk van de aan- of afwezigheid waardplanten).

5.3 Effecten op rode lijst soorten

Wat betreft de vogelsoorten worden geen negatieve effecten verwacht. Voor een groot deel van de soorten is het gebied na de herinrichting daarentegen juist geschikter als foerageer- of broedgebied. Ook op de haas en zompsprinkhaan worden geen negatieve, maar juiste positieve

effecten verwacht. De genoemde planten en ananaskorst staan buiten de locaties waar waarschijnlijke fysieke werkzaamheden worden verricht. De vernatting van het gebied zal de standplaatsfactoren voor een aantal soorten verbeteren.

5.4 Effecten op beschermde gebieden

5.4.1 Effecten op Natura 2000-gebieden

Uit de bureaustudie blijkt dat direct grenzend aan het plangebied Natura 2000-gebied Wijnjeterper Schar ligt. Op iets grotere afstand ligt Natura 2000-gebied Bakkeveense Duinen. Vanwege de ligging van het plangebied ten opzichte van de Natura 2000-gebieden kunnen niet alle storingsfactoren bij voorbaat uit worden gesloten. Het betreft verstoring tijdens de uitvoering en mogelijk worden er in het Wijnjeterper Schar een aantal meanders hersteld.

Ook geldt gezien de afstand tot stikstofgevoelige habitattypen in de Natura 2000-gebieden en de voorgenomen werkzaamheden in elk geval dat er sprake kan zijn van de gevolgen van vermessing en verzuring door tijdelijke stikstofdepositie. Een Aeries-berekening kan duidelijkheid verschaffen over de eventuele effecten. Afhankelijk van de uitkomsten van de berekening kunnen eventueel noodzakelijke vervolgstappen worden bepaald. Zonder Aeries-berekening kan niet met zekerheid gesteld worden of stikstofdepositie de uitvoering van het plan al dan niet belemmert. Om de effecten van andere storingsfactoren uit te kunnen sluiten, is een voortoets noodzakelijk. Dit kan uitgevoerd worden zodra de tracé's duidelijk zijn.

Vervolgstappen

Als gevolg van het voornemen moet nagegaan worden of er een kans op significante negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden bestaat of dat de significante gevolgen bij voorbaat met zekerheid uitgesloten kunnen worden. Dat kan in een zogenaamde voortoets.

Een Aeries-berekening is eveneens noodzakelijk om te kunnen bepalen of en zo ja in welke mate er sprake is van een toename van stikstofdepositie. Aan de hand van de Aeries-berekening kunnen eventueel noodzakelijke vervolgstappen worden bepaald. De resultaten kunnen samen met de andere storingsfactoren worden verwerkt in een voor het voornemen noodzakelijke voortoets.

5.4.2 Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Voor wat betreft de NNN is bij directe en indirecte aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Het gehele plangebied is NNN. Er is met betrekking tot de meeste percelen van directe aantasting van de NNN echter geen sprake. De gronden hebben overwegend het beheertype N00.01 Nog om te vormen naar natuur en N12.02 Kruiden- en faunarijkgasland. N00.01 moet nog omgevormd worden van agrarisch naar natuur en de inrichting komt beheertype N12.02 ten goede.

Een aantal voorgestelde meanders komt echter in bestaande natuurgebieden te liggen met beheertypen N10.02 Vochtig hooiland en N15.02 Dennen-, eiken, en beukenbos. De ontwikkeling

in het plangebied heeft als doel het NNN verder te ontwikkelen. Daarmee worden de wezenlijke kenmerken en waarden van NNN versterkt. Deze bestaan uit (doelen tussen haakjes):

1. Omvang: wijzigt niet want de te ontwikkelen gebieden zijn al aangewezen als NNN
2. Kwaliteit: de kwaliteit wordt versterkt door de natuurlijke inrichting en beheer van de om te vormen gronden
3. Samenhang: door de meer aaneengesloten natuurlijke beheertypen ook de samenhang

Vanuit dit oogpunt zijn er daarom voor het NNN naar verwachting geen belemmeringen, wel is er mogelijk een herbegrenzing van beheertypen noodzakelijk en kunnen mogelijk de abiotische omstandigheden voor sommige beheertypen die momenteel aanwezig zijn ongunstiger zijn door de vernatting van het gebied. Het advies is om hierover in overleg te treden met het bevoegd gezag de provincie Fryslân.

Vervolgstappen

Het advies is om overleg te treden met het bevoegd gezag gezien de ligging van voorgestelde meanders in de beheertypen N10.02 Vochtig hooiland en N15.02 Dennen-, eiken, en beukenbos.

5.5 Bescherming van houtopstanden

Voor de kap van de houtopstanden geldt een meldings- en herplantplicht. De Gedeputeerde staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.

6 Bronnen

Bos, F.G., Bosveld, M.A., Groenendijk, D.G., Van Swaay, C.A.M. & Wynhoff, I., 2006. De dagvlinders van Nederland - verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EISNederland, in samenwerking met De Vlinderstichting, Wageningen.

Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R., 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdierverseniging, Arnhem.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Overig:

Bij12 - Kennisdocumenten

NDFF

Effectenindicator

www.zoogdieratlas.nl

www.ravon.nl

www.zoogdierverseniging.nl

www.vlinderstichting.nl

databank provincie Fryslân

Aerius

Bijlagen

Bijlage 1: Wettelijk kader - Wet natuurbescherming soortbescherming

Een van de doelen van de Wnb is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze in principe niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze Bijlage voor de vogelsoorten en Tabel B van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten niet zijnde vogels). Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel B en C van deze Bijlage.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Tabel A. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren <i>landzoogdieren</i>	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreeppad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker		wolf
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren <i>vleermuizen</i>	baardvleermuis
	apollovlinder		bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimperlblaauwtje		brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestaat
	pimperlblaauwtje		gewone grootoorvleermuis
	tijmblaauwtje		grijze grootoorvleermuis
	zilverstreephooibeestje		grote hoefijzerneus
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
Kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus
	vermiljoenkever		laativlieger
Libellen	mercuurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel		mopsvleermuis
	gaffellibel		noordse vleermuis
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis
	groene glazenmaker		ruige dwergvleermuis
	noordse winterjuffer		tweekleurige vleermuis
	oostelijke witsnuitlibel		vale vleermuis
	rivierrombout		watervleermuis
	sierlijke witsnuitlibel		gewone dwergvleermuis
Nachtvlinders	teunisbloempijlstaart	Zoogdieren <i>zeezoogdieren</i>	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zee-schildpad, lederschildpad, soepschildpad		Bulrug, gewone vinvis
	gladde slang		bruinvis dwergpotvis
	muurhagedis		gestreepte dolfijn
	zandhagedis		gewone dolfijn
Sporenplanten	geel schorpioenmos		gewone spitsdolfijn
	tonghaarmuts		grijze dolfijn
	kleine vlotvaren		kleine zwaardwalvis
Vissen	steur		narwal
	houting		orka
Weekdieren	bataafse stroommossel		tuimelaar
	platte schijfhoren		witflankdolfijn, witsnuitdolfijn
Zaadplanten	liggende raket		noordse vinvis, potvis
	drijvende waterweegbree		butskop
	Groenknolorchis, zomerschroeforchis		dwergvinvis
	kruiwend moerasscherm		griend, witte dolfijn
			spitsdolfijn van gray

Tabel B (1). “Overige Soorten” onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	Alpenwatersalamander	Vissen	Beekdonderpad
	Bruine kikker*		Beekprik
	Gewone pad*		Elrits
	Kleine watersalamander*		Europese rivierkreeft
	Meerkikker*		Gestippelde alver
	Middelste groene kikker*		Grote modderkruiper
	Vinpootsalamander		Kwabaal
	Vuursalamander		
Dagvlinders	Aardbeivlinder	Zoogdieren	Aardmuis*
	Bosparelmoervlinder		Boommarter
	Bruin dikkopje		Bosmuis*
	Bruine eikenpage		Bunzing**
	Donker pimpernelblauwtje		Damhert
	Duinparelmoervlinder		Das
	Gentiaanblauwtje		Dwergmuis*
	Grote parelmoervlinder		Dwergspitsmuis*
	Grote vos		Edelhert
	Grote vuurvlinder		Eekhoorn
	Grote weerschijnvlinder		Egel*
	Iepenpage		Eikelmuis
	Kleine heivlinder		Gewone bosspitsmuis*
	Kleine ijsvogelvlinder		Gewone zeehond
	Kommavilinder		Grote bosmuis
	Pimpernelblauwtje		Grijze zeehond
	Sleedoorpage		Haas*
	Spiegeldikkopje		Hermelijn**
	Veenbesblauwtje		Huisspitsmuis*
	Veenbesparelmoervlinder		Konijn*
	Veenhooibeestje		Molmuis
	Veldparelmoervlinder		Ondergrondse woelmuis*
Reptielen	Zilveren maan		Ree*
	Adder		Rosse woelmuis*
	Hazelworm		Steenmarter
	Levendbarende hagedis		Tweekleurige bosspitsmuis*
Libellen	Ringslang	Kevers	Veldmuis*
	Beekkrombout		Veldspitsmuis*
	Bosbeekjuffer		Vos*
	Donkere waterjuffer		Waterspitsmuis
	Gevlekte glanslibel		Wezel**
	Gewone bronlibel		Wild zwijn
	Hoogveenglanslibel		Woelrat*
	Kempense heidelibel		Vliegend hert
	Speerwaterjuffer		

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn. Voor Limburg geldt dat in bepaalde perioden van het jaar de hazelworm, levendbarende hagedis, steenmarter en de eekhoorn vrijgesteld zijn.

Tabel B (2). Per provincie vrijgestelde “Overige Soorten” onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a. (aangegeven met een ‘x’ of ‘*’).

Soort	Provincie	Friesland	Groningen	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Noord-Holland	Zuid-Holland	Flevoland	Zeeland	Noord-Brabant	Limburg
Aardmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bastaardkikker		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bosmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bruine kikker		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bunzing		x	x	x			x		x	x	x		x
Dwergmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Dwergspitsmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Eekhoorn													(*)
Egel		x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone bosspitsmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone pad		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Haas		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hazelworm													(**)
Hermelijn		x	x	x			x		x	x			x
Huisspitsmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kleine watersalamander		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Konijn		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Levendbarende hagedis													(***)
Meerkikker		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Molmuis													x
Ondergrondse woelmuis		x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Ree		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rosse woelmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Steenmarter		x											(****)
Tweekleurige bosspitsmuis		x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Veldmuis		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vos		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wezel		x	x	x			x		x	x			x
Wild zwijn												x	
Woelrat		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

(*) = vrijgesteld maart–april en juli t/m november (**) = vrijgesteld in juli t/m september, (***) = 15 aug t/m 15 okt, (****) = 15 aug t/m feb ([Wijzigingsverordening](#), provincie Limburg, 2017)

Tabel C. “Overige Soorten” onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Soortgroep	Nederlandse naam	Nederlandse naam	Nederlandse naam
Planten	Akkerboterbloem	Groensteel	Roggelelie
	Akkerdoornzaad	Groot spiegelklokje	Rood peperboompje
	Akkerogentroost	Grote bosaardbei	Rozenkransje
	Beklierde ogentroost	Grote leeuwenklauw	Ruw pazelzaad
	Berggamander	Honingorchis	Scherpkruud
	Bergnachtorchis	Kalkboterbloem	Schubvaren
	Blaasvaren	Kalketrip	Schubzegge
	Blauw guichelheil	Karhuizeranjer	Smalle raai
	Bokkenorchis	Karwijselie	Spits havikskruud
	Bosboterbloem	Kleine ereprijs	Steenbraam
	Bosdravik	Kleine Schorseneer	Stijve wolfsmelk
	Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Stofzaad
	Brede wolfsmelk	Kluwenklokje	Tengere distel
	Breed wollegras	Knollathyrus	Tengere veldmuur
	Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Trosgamander
	Dennenorchis	Korensla	Veenbloembies
	Dreps	Kranskarwij	Vliegenorchis
	Echte gamander	Kruiptijm	Vroege ereprijs
	Franjegtiaan	Lange zonnedaauw	Wilde averuit
	Geelgroene wespenorchis	Liggende ereprijs	Wilde ridderspoor
	Geploide vrouwenmantel	Moeragamander	Wilde weit
	Getande veldsla	Muurbloem	Wolfskers
	Gevlekt zonneroosje	Naakte lathyrus	Zandwolfsmelk
	Glad biggenkruud	Naaldenkervel	Zinkviooltje
	Gladde zegge	Pijlscheefkalk	Zweedse kornoelje
	Groene nachtorchis		

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies..

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel D worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel D. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
	schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Tolhuisweg 57
8443 DV HEERENVEEN
Postbus 24
8440 AA HEERENVEEN
T. 0513 634 567

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen